

FFI Forsvarets
forskningsinstitutt

23/00874

FFI-RAPPORT

Russlands nye styrkemål

Una Hakvåg

Russlands nye styrkemål

Una Hakvåg

Emneord

Russland
Forsvar
Personell
Rekruttering
Verneplikt

FFI-rapport

23/00874

Prosjektnummer

1649

Elektronisk ISBN

978-82-464-3474-2

Engelsk tittel

Russia's ambition to create a 1,5 million strong force

Godkjennerne

Mona Sagsveen Guttelvik, *forskningsleder*

Sigurd Glærum, *forskningssjef*

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskreven signatur.

Opphavsrett

© Forsvarets forskningsinstitutt (FFI). Publikasjonen kan siteres fritt med kildehenvisning.

Sammendrag

Russland har de siste årene hatt en ambisjon om en aktiv styrke på 1 million soldater. I desember 2022 varslet Russlands forsvarsminister at landet vil øke antallet soldater i De væpnede styrkene til 1,5 millioner innen utgangen av 2026. Det er 589 000 flere soldater enn vi antar at Russland hadde i 2021. Denne rapporten redegjør for de planlagte endringene og diskuterer hvilke muligheter Russland har for å øke størrelsen på De væpnede styrkene på kort og mellomlang sikt.

Russland har en blandet bemanningsmodell. Den aktive styrken består av en kombinasjon av vernepliktige som avtjener førstegangstjeneste, og vervede menige og spesialister på kontrakt – i Russland omtalt som kontraktsoldater. I tillegg kommer offiserer og en liten gruppe underoffiserer. Siden 2015 har flertallet av soldatene i den aktive styrken vært yrkessoldater. De nye planene legger opp til at blandingsmodellen skal videreføres. Antallet kontraktsoldater skal økes fra 400 000 til 695 000 innen 2026.

Sett i lys av bemanningssituasjonen i De væpnede styrkene de siste ti årene, fremstår Russlands planer om å øke den aktive styrken med mer enn 50 prosent innen 2026 som lite realistiske. Dersom De væpnede styrkene skal nå målet om 695 000 kontraktsoldater i 2026, må flere borgere vise interesse for militærtjeneste enn det som har vært tilfelle de siste ti årene. I tillegg er det behov for at ståtiden til soldatene forlenges. Denne utfordringen er midlertidig løst gjennom mobiliseringsvedtaket og økte lønnssetser. Verken påbud om å bli i tjeneste yrkeslivet ut eller dagens lønnssetser fremstår som bærekraftige over tid. Selv om de vernepliktige årskullene vil øke frem mot 2030, vil andelen av befolkningen i aldersgruppen 18 til 40 år fortsette å synke de neste 10–15 årene, noe som vil gi økt konkurranse om arbeidskraften. Planene om å øke styrketallet synes derfor å innebære en retur til situasjonen før forsvarsreformen av 2008, der deler av strukturen kun er bemannet på papiret.

For å fylle strukturen har Russland siden 2012 redusert krav til forhåndskunnskaper og opplæring for alle grupper av yrkessoldater. Store tap i den pågående krigen i Ukraina i kombinasjon med økt styrkeambisjon tilsier at behovet for å få mennesker raskt inn i nye stillinger neppe vil være mindre de kommende årene. Dette taler for at løsninger som 30-dagers intensivopplæring av kontraktsoldater, seks måneders intensivkurs for løytnanter og toårig betalt førstegangstjeneste vil bli videreført.

Summary

In December 2022, Russia's Minister of Defence announced that Russia would increase the number of soldiers in the Armed Forces from 1 to 1.5 million by the end of 2026. This report outlines the planned changes and discusses Russia opportunities to increase the size of its armed forces in the short and medium term.

Russia has a mixed manpower model. The new plans call for the mixed model to be continued. Conscription will be maintained while the number of contract soldiers are to increase from approximately 400,000 (2021) to 695,000 by 2026.

Since 2012, Russia has reduced requirements and training for all groups of professional soldiers in order to fill the force structure. Given Russia's struggle to recruit enough privates, specialists and officers over the past ten years, the new plans to increase the active force by more than 50 percent by 2026 seems unrealistic and Russia risk building a new paper army. Big losses in the ongoing war in Ukraine in combination with increased force ambitions suggests that quantitative needs will continue to outweigh qualitative ones in the upcoming years.

Innhold

Sammendrag	3
Summary	4
1 Innledning	7
2 Antall stillinger og soldater i De væpnede styrkene i årene 2012–2021	9
2.1 Den aktive styrken	9
2.2 Reservestyrken	12
3 Varslede endringer i styrkestrukturen i årene 2023–2026	14
3.1 Flere soldater	14
3.2 Nye militærdistrikt og flere divisjoner	16
3.3 Endringer i verneplikten	17
4 Dagens rekrutteringspraksis og muligheter for å utvide styrken	19
4.1 Rekruttering av offiserer	19
4.2 Verving av kontraktsoldater	20
4.3 Innkalling av vernepliktige	23
4.4 Innkalling og verving av utenlandske statsborgere	26
4.5 Mobilisering	27
5 Konklusjon	30
A Lover og dekreter som fastsetter styrkestørrelsen	32
B Demografiske rammebetingelser for utvikling av militærmakten	34
C Krav til ansiennitet for russiske militære grader	35
Referanser	36

1 Innledning

I desember 2022 varslet Russlands forsvarsminister Sergej Sjojgu at Russland vil øke antallet soldater i De væpnede styrkene til 1,5 millioner innen utgangen av 2026.¹ Dette er rundt 600 000 flere soldater enn Russland hadde før invasjonen i Ukraina i februar 2022 og den klart høyeste styrkeambisjonen Russland har hatt siden 1990-tallet (se vedlegg A). Denne rapporten redegjør for de planlagte endringene og diskuterer hvilke muligheter Russland har for å øke størrelsen på De væpnede styrkene på kort og mellomlang sikt.

Russlands angrep på Ukraina har utviklet seg til å bli den største og blodigste bakkekrigen i Europa siden andre verdenskrig. I løpet av det siste året har De væpnede styrkene rekruttert, mobilisert og mistet et stort antall soldater. Så lenge krigen pågår er det vanskelig å vurdere dagens styrkestørrelse. I analysen har vi valgt å ikke legge vesentlig vekt på hvordan den russiske invasjonen i Ukraina har påvirket styrkens størrelse og sammensetning. I stedet har vi tatt utgangspunkt i bemanningssituasjonen i De væpnede styrkene de siste ti årene og demografiske faktorer som størrelsen på de kommende vernepliktige årskullene.

Russland har en blandet bemanningsmodell. Den aktive styrken består av en kombinasjon av vernepliktige som avtjener førstegangstjeneste og vervede menige og spesialister på kontrakt (i Russland omtalt som kontraktsoldater) samt offiserer og en liten gruppe underoffiserer (fenriker). Hvem som omfattes av verneplikten, hvem som kan kalles inn til militærtjeneste i fredstid, og hvilke bestemmelser som gjelder for yrkesmilitære er nedfelt i lov om forsvar fra 1996 (føderal lov nr. 61-FZ av 31. mai 1996) og lov om verneplikt og militærtjeneste fra 1998 (føderal lov nr. 53-FZ av 28. mai 1998). I rapporten har vi forutsatt at Russland kommer til å beholde verneplikten i overskuelig fremtid.² Utover dette har vi i stor grad sett bort fra de nåværende begrensningene for militærtjeneste i det juridiske rammeverket. Den styrende eliten i Kreml har i dag i praksis kontroll over landets lovgivende organer. De har følgelig mulighet til å gjøre endringer i bestemmelsene som regulerer verneplikt og militærtjeneste på kort varsel dersom de ønsker det.

Rapporten er utelukkende basert på informasjon fra åpne kilder. Informasjonen er i hovedsak hentet fra russiske offentlige dokumenter, presidentens og forsvarsministerens taler og pressekonferanser, og artikler i russiskspråklige medier og debattforum. FFI's forskningsgruppe på Russland har fulgt personellsituasjonen i Russlands væpnede styrker siden moderniseringen av militærmakten startet i 2008. Vurderingene i denne rapporten bygger på data og inntrykk samlet inn over flere år og dokumentert blant annet i FFI-publikasjonene *Permanent readiness units in the Russian Armed Forces* (2009)³, *Conscription in the new Russian Army* (2010)⁴, *Endringer i*

¹ Interfaks. «Tsjsjlennost Vooruzjonnykh sil RF predloženo uvelitsji do 1,5 mln voennosluzjasjtsjikh». 21. desember 2022, hentet 4. mars 2023 fra <https://www.interfax.ru/russia/878044>.

² For russiske debatter rundt verneplikt se Rolf-Inge Vogt Andresen, *Conscription in the new Russian Army*. FFI-rapport 2010/00029 (Kjeller: Forsvarets forskningsinstitutt, 2010).

³ Andresen, *Conscription in the new Russian Army*.

⁴ Kristin Ven Bruusgaard og Rolf-Inge Vogt Andresen, *Permanent readiness units in the Russian Armed Forces*. FFI-rapport 2009/00605 (Kjeller: Forsvarets forskningsinstitutt, 2009).

*det russiske offiserskorpset (2012)*⁵, *Rekruttering til Russlands væpnede styrker (2016)*⁶ og *Den nye russiske hærreserven (2022)*⁷. Tilgangen til informasjon om styrkens størrelse og sammensetning har variert. Det har også variert i hvor stor grad bemanningsspørsmål er blitt tillatt diskutert i offentligheten. Tilgangen til både offisielle og alternative kilder var relativt god i årene 2008–2012, men er deretter gradvis blitt redusert. Det følger av dette at det er større usikkerhet knyttet til nyere tallmateriale enn til eldre, og at det i en del tilfeller ikke har vært mulig å etterprøve opplysningene som fremsettes av russiske myndigheter. Vi vurderer likevel at tilgangen til informasjon om bemanningssituasjonen fremdeles er bedre enn for mange andre aspekter ved militærmakten.

⁵ Nina Hellum, *Endringer i det russiske offiserskorpset: trender og utfordringer i lys av Serdjukov-reformen*. FFI-rapport 2012/01482 (Kjeller: Forsvarets forskningsinstitutt, 2012).

⁶ Una Hakvåg, *Rekruttering til Russlands væpnede styrker*. FFI-rapport 2015/02365 (Kjeller: Forsvarets forskningsinstitutt, 2016).

⁷ Una Hakvåg, *Den nye russiske hærreserven*. FFI eksterntnotat 22/00978 (Kjeller: Forsvarets forskningsinstitutt, 2021).

2 Antall stillinger og soldater i De væpnede styrkene i årene 2012–2021

2.1 Den aktive styrken

Russland har i postsovjetsk tid hatt en ambisjon om å ha en aktiv styrke på rundt 1 million soldater (se vedlegg A). Tabell 2.1 viser antall militære stillinger i De væpnede styrkene for årene 2012–2021 og det offisielle antallet tjenestegjørende vernepliktige og kontraktsoldater i samme tidsrom. Som det fremgår av tabellen antar vi at det reelle styrketallet de siste årene har ligget på rundt 900 000. Antallet vernepliktige soldater som har tjenestegjort i De væpnede styrkene er noe lavere enn hva som fremkommer i tabellen ettersom vernepliktige også tjenestegjør i Nasjonalgarden, den føderale sikkerhetstjenesten FSB og andre deler av det russiske sikkerhetsapparatet. FOI har tidligere anslått at inntil 20 prosent av de vernepliktige tjenestegjør utenfor De væpnede styrkene.⁸ Hva gjelder antall kontraktsoldater er det uvisst om det offisielle tallet som gjengis i tabellen viser til antall soldater som var i tjeneste på en bestemt dato eller alle som har stått på Forsvarsministeriets lønnsrull i løpet av det siste året. Sistnevnte tellemetode vil kunne gi et vesentlig høyere tall.

Tabell 2.1 Antall tusen soldater i Russlands væpnede styrker, 2012–2021.

Raden merket vernepliktige viser antall vernepliktige borgere som ble kalt inn til førstegangstjeneste i løpet av året.

Kilder: presidentdekreter, forsvarsministerens taler og uttalelser. Antall vakanser er FFIs estimat.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Stillinger totalt	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 014	1 014	1 014	1 014	1 014
Vernepliktige	296	303	308	297	307	276	261	267	263	261
Kontraktsoldater	296	225	295	352	384	384	384	394	405	380
Offiserer	220	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Underoffiserer	50	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Vakanser	138	202	127	81	39	84	99	83	76	103

Som det fremgår av tabell 2.1 mangler vi offisielle opplysninger om antallet offiserer etter 2012.⁹ Ved å sette sammen enkeltutsagn er det likevel mulig å gjøre overslag for enkelte år. Hvis vi for eksempel kombinerer kjente opplysninger om antall kvinnelige offiserer¹⁰ og kvinneandelen¹¹ finner vi at Russland i 2020 hadde rundt 211 000 offiserer. Av disse skal 40 prosent (cirka 83 000) ha vært senioroffiserer og 60 prosent (cirka 127 000) ha vært yngre offiserer.¹² En russisk militæranalytiker kom i 2015 frem til at Russland hadde 198 000 offiserer

⁸ Jonas Kjellén og Nils Dahlqvist med Per Wikstöm, «Russia's Armed Forces in 2019» i Fredrik Westerlund og Susanne Oxenstierna (red.), *Russian military capability in a ten-year perspective – 2019*. FOI-R—4758—SE (Stockholm: FOI, 2019), s. 29.

⁹ For opplysninger om situasjonen før 2012, se f.eks. Hellum, *Endringer i det russiske officerskorpset*.

¹⁰ Fontanka.ru, «Sjojgu podstsjital, skolko zjensjtsjin sluzjat v rossijskoj armii», 3. mars, 2020, hentet 3. april 2023 fra <https://www.fontanka.ru/2020/03/03/69013447/>.

¹¹ Forsvarsministeriet, *Armija v tsifrah 2020*. (Moskva: Forsvarsministeriet, 2020), s. 74.

¹² Forsvarsministeriet, *Armija v tsifrah 2020*, s. 74.

og 53 000 underoffiserer ved hjelp av tilsvarende metoder.¹³ Overslagene taler for at det ikke har vært foretatt noen større justeringer i antallet offiserstillinger siden 2012. I vår beregning av antallet vakanser har vi lagt til grunn at antall offiserer og underoffiserer var uendret i perioden 2012–2021.

Russiske myndigheter har siden 1990-tallet hatt en uttalt ambisjon om å øke andelen vervede menige og spesialister på kontrakt.¹⁴ I 2012 sa president Putin at De væpnede styrkene vil opprette 50 000 nye kontraktstillinger årlig med mål om å ha 425 000 kontraktsoldater i 2018.¹⁵ Målet ble ikke nådd, og planene ble justert til 476 000 kontraktsoldater innen 2025.¹⁶ Som det fremgår av tabell 2.1 økte antallet kontraktsoldater med rundt 30 prosent fra 2012 til 2021, og fra og med 2015 har flertallet av soldatene vært yrkessoldater. Etter 2016 synes antallet kontraktsoldater å ha stabilisert seg i underkant av 400 000,¹⁷ eller cirka 40 prosent av styrken.

Russiske myndigheter opplyser ikke hvilke forsvarsgrener soldatene tjenestegjør i. Med utgangspunkt i kjente opplysninger om russiske militære avdelinger anslo IISS i 2021 at de russiske landstyrkene hadde rundt 280 000 soldater, i tillegg kommer rundt 50 000 marineinfanterister og 45 000 luftlandestyrker som også kan benyttes til landoperasjoner, se tabell 2.2. Marinen og Luft- og romstyrkene er omtrent like store, med henholdsvis 150 000 og 165 000 soldater. IISS sine estimater stemmer stort sett godt med de anslagene som forekommer i andre kilder. Unntaket er estimatet for spesialstyrker, der andre kilder hevder antallet er 14 000¹⁸–17 000¹⁹.

¹³ CAST, «O tsjislennosti Vooruzjionnykh Sil Rossii», 13. desember 2015, hentet 9. mars 2023 fra <https://bmpd.livejournal.com/1623845.html>.

¹⁴ Bruusgaard og Andresen, *Permanent readiness units in the Russian Armed Forces*.

¹⁵ Presidentdekret, «O dalnejsjem soversjenstvovanii voennoj sluzjbu v Rossijskoj Federatsii», 2012, nr. 604 av 7. mai, hentet 13. april 2023 fra <https://base.garant.ru/70170936/>.

¹⁶ Russlands president, «Zasedanije kollegii MInisterstva oboronu», 18. desember 2018, hentet 13. april 2023 fra <http://kremlin.ru/events/president/news/59431>.

¹⁷ Siste offisielle uttalelse om antallet kontraktsoldater er fra våren 2021, referert i TASS, «Izmenenije prizyvnoego vozrasta i uvelitjsenije armii. Putin i Sjojgu vystupili v Minoborony», 21. desember 2022, hentet 16. mars 2023 fra <https://tass.ru/armiya-i-opk/16655079>.

¹⁸ Arnamax, «Bolsje tsjem spetsnaz: sily spetsialnykh operatsii Rossii», 12. mars 2019, hentet 16. april 2023 fra https://dzen.ru/media/id/5c85d4734764a600b4ab2e64/bolshe-chem-specnaz-sily-specialnyh-operacii-rossii-5c877e59ad1ffd00b3d45381?utm_referer=ru.wikipedia.org.

¹⁹ Mark Garleotti, «Spetsnaz: Operational Intelligence, Political Warfare, and Battlefield Role» Marshall Center Security Insight, nr. 46 (februar 2020).

Tabell 2.2 Estimert antall soldater i de ulike forsvarsgrenene i 2021. Kilde: IISS²⁰

Aktiv styrke	900 000
Landstyrker	280 000
Marine	150 000
Luft- og romstyrker	165 000
Strategiske raketstyrker	50 000
Luftlandstyrker	45 000
Spesialstyrker	1 000
Jernbanestyrker	29 000
Ledelse og støtte	180 000

Ifølge IISS' anslag jobber 20 prosent av soldatene i den aktive styrken i stabsfunksjoner. I tillegg til de anslagsvis 900 000 soldatene som befant seg i den aktive styrken i 2021 er det rundt 900 000 sivile stillinger i den russiske militærstrukturen (se vedlegg A), hvorav mer enn halvparten skal være tilknyttet den daglige driften i avdelingene eller de operative kommandoene.²¹

De vernepliktige som var inne til førstegangstjeneste utgjorde om lag en tredel av den aktive styrken i årene 2012–2016. De siste fem årene er andelen redusert til cirka en firedel. Vernepliktige tjenestegjør i alle forsvarsgrener, men andelen antas å være høyest i landstyrkene. Russiske forsvarsekspertene anslo i 2018 at 1 av 3 bataljoner i landstyrkene er satt opp kun med vernepliktige.²² Dette påvirker nødvendigvis beredskapsnivået, ikke minst ettersom størsteparten av opplæringen foregår i avdelingene.

Ettersom en vesentlig andel av soldatene i en regulær landavdeling til enhver tid er under opplæring har De væpnede styrkene pleid å sette sammen bataljonsstridsgrupper (BTG-er) bestående av 600–800 kontraktssoldater og offiserer til bruk i militære operasjoner.²³ Antallet tilgjengelige BTG-er kan dermed gi oss en pekepinn på hvor stor den gripbare landstyrken har vært de siste årene. Høsten 2021 hadde Russland offisielt 168 BTG-er.²⁴ Det tilsier en gripbar styrke på 100 000–135 000 soldater. Andre kilder har operert med noe lavere tall. FOI anslo i 2019 at Russland hadde 145 BTG-er²⁵ tilsvarende 88 000–117 000 soldater, mens CNN, med

²⁰ IISS, *The Military Balance 2022* (London: The International Institute for Strategic Studies, 2022), s. 193.

²¹ Forsvarsministeriet, *Armija v tsifrah 2020*, s. 83.

²² Oleg Falitsjev, «Gorjatsjije totsjki nauki», *Vojenno-promysjlennoj kurer*, 27. mars 2018, hentet 28. februar 2022 fra <https://vpk-news.ru/articles/41870>.

²³ Opplysninger fra ukrainske myndigheter referert i Ivo Daalder m.fl., *Preserving Ukraine's Independence, resisting Russian Aggression* (Washington D.C.: Atlantic Council, Brookings Institution og The Chicago Council on Global Affairs, 2016), s. 12.

²⁴ TASS, «Russian Army operates around 170 battalion tactical groups – defense chief», 10. august 2021, hentet 22. mars 2023 fra <https://tass.com/defense/1324461>.

²⁵ Kjellén og Dahlqvist, «Russia's Armed Forces in 2019», s. 29.

henvisning til kilder i amerikansk etterretning, i 2021 meldte at antallet BTG-er var 160.²⁶ Det tilsvarer 96 000–128 000 soldater.

Det overveldende flertallet av de som tjenestegjør i Russlands væpnede styrker er menn. Kvinner er normalt ikke omfattet av den militære verneplikten. Kvinnelige borgere kan likevel ta offisersutdanning, og i 1999 ble det åpnet for at kvinner også kan tjenestegjøre på kontrakt.²⁷ I 2020 skal det ha vært 41 000 kvinnelige soldater i De væpnede styrkene hvorav 4 000 offiserer, 5 000 fenriker og i overkant av 30 000 menige og sersjanter.²⁸ Antallet kvinner synes å ha gått noe ned de siste årene. I 2018 sa forsvarsminister Sjojgu at De væpnede styrkene hadde 44 500 kvinnelige soldater,²⁹ mens i 2023 var antallet redusert til 39 000.³⁰ Russisk lov legger begrensninger på hvilke militære stillinger kvinner kan inneha.³¹ Flesteparten av de kvinnelige soldatene tjenestegjør i militære utdanningsinstitusjoner, samband, sanitet eller logistikk.³² Det russiske samfunnet har de siste årene beveget seg i en mer verdikonservativ retning, noe som også innebærer mer konservative kjønnsideal. Per april 2023 er det ingen indikasjoner på at den militære verneplikten vil bli utvidet til å også inkludere kvinner eller at De væpnede styrkene vil gå aktivt inn for å øke kvinneandelen.

2.2 Reservestyrken

Alle russiske borgere som omfattes av verneplikten står oppført i et militærregister på bostedet (Grunnloven artikkel 59, jf. lov om verneplikt og militærtjeneste artikkel 1.1). Per april 2023 gjelder dette de fleste mannlige borgere i alderen 18 til 50 år. Borgere med offisersutdanning har verneplikt frem til de er 60–70 år, avhengig av grad.³³ Menn som står oppført i registeret kan kalles inn til førstegangstjeneste, til årlige militærøvelser og mobiliseres til lengre tjeneste ved tilfelle krig eller trussel om krig (lov om verneplikt og militærtjeneste, artikkel 1). Kvinner står også oppført i militærregisteret dersom de tidligere frivillig har meldt seg til tjeneste, har tatt offisersutdanning eller innehar sivil kompetanse som anses å være særlig relevant for De væpnede styrkene (lov om verneplikt og militærtjeneste, artikkel 8). De kalles ikke inn til

²⁶ CNN, «Roughly 75percent of Russian conventional forces deployed against Ukraine, US official says», 2. februar 2022, hentet 28. februar 2022 fra https://edition.cnn.com/europe/live-news/ukraine-russia-news-02-20-22-intl/h_a75912013e1a5572ef733fd4a7167d48.

²⁷ Forsvarsministeriet, «Uslovija prijema na voinskije dolzjnosti, podlezjasjtsjije zamesjtjseniju soldatami, matrosami, serzjantami i straszjinami grazhdan zjenskogo pola», udatert, hentet 3. april 2023 fra <https://contract.mil.ru/career/soldiering/conditions/women.htm>.

²⁸ Fontanka.ru, «Sjojgu podstsjital, skolko zjensjtsjin sluzjat v rossijskoj armii».

²⁹ Ria Novosti, «Zjensjtsjiny v Vooruzjjonnykh silakh Rossii: otsjarovatelnaja armija», 8. mars 2018, hentet 3. april 2023 fra <https://ria.ru/20180308/1515997849.html>.

³⁰ Aleksandra Frans, «Sjojgu nazval kolitsjestvo zjensjtsjin-vojennykh, utsjastvujusjtsjikh v spetsoperatsii», 7. mars 2023, hentet 3. april 2023 fra <https://www.gazeta.ru/army/news/2023/03/07/19907635.shtml?updated>.

³¹ Forsvarsministeriet, «Uslovija prijema na voinskije dolzjnosti».

³² Ria Novosti, «Zjensjtsjiny v Vooruzjjonnykh silakh Rossii».

³³ Generalstaben, «Metoditsjeskije rekomendatsii po vedeniju voinskogo utsjyota v organizatsijakh», 11. juli 2017, «Tablitsa vozrastov grazhdan», hentet 20. april 2023 fra https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_280231/.

førstegangstjeneste, men kan mobiliseres på lik linje med menn. Den vanligste sivile profesjonsutdanningen som medfører militær verneplikt er medisinstudier (for en fullstendig oversikt se vedlegg 1 til regjeringsforordning nr. 719 av 27. november 2006³⁴).

Reserven er i liten grad blitt trent i postsovjetisk tid. Kun mellom 4 000 og 5 000 reservister er blitt kalt inn til øvelser årlig.³⁵ Høsten 2021 ble det gjort større endringer i reservistordningen. Da startet Russland mobilisering av reservister over store deler av landet til en stående hærreserve. Reservistene ble lovet lønn fra Forsvarsministeriet mot at de stilte på månedlige repetisjonsøvelser. I alt kan det ha blitt rekruttert så mange som 50–60 000 reservister til hærreserven i løpet av høsten 2021, og det skal ha vært planer om å rekruttere ytterligere 60 000 i løpet av våren 2022.³⁶ Innsatsen for å opprette en stående hærreserve skal ikke ha vært begrenset til russisk territorium. Også i de såkalte folkerepublikkene LNR og DNR skal tidligere kontraktsoldater og offiserer ha blitt kalt inn til øvelser og oppført i en hærreserve i 2021.³⁷

IISS anslo i 2021 at Russland hadde rundt to millioner reservister som kunne kalles inn til militærtjeneste på kort varsel.³⁸ Anslaget baserer seg på antall menn som har gjennomført førstegangstjeneste i De væpnede styrkene siste fem år. I praksis er det imidlertid ikke gjort i en håndvending å kalle disse inn. Opplysningene om hvem som har tjenestegjort i hvilke stillinger de siste årene har frem til dags dato verken vært samlet i et felles sentralisert register eller digitalisert. Verneplikts- og mobiliseringskontorene har heller ikke hatt tilgang til et digitalisert person- eller bostedsregister som opplysningene kan synkroniseres opp mot når innkallinger skal leveres ut. Det russiske mobiliseringssystemet har derfor basert seg på at borgerne til enhver tid selv har sørget for å oppgi korrekt kontaktinformasjon til det lokale vernepliktskontoret eller møter opp på eget initiativ. Et arbeid med å digitalisere vernepliktsverket ble iverksatt i 2022,³⁹ og i april 2023 åpnet det russiske parlamentet for at innkallinger til militærtjeneste i fremtiden kan sendes ut digitalt.⁴⁰

³⁴ Regjeringsresolusjon, «Ob utverzdenii Polozjenija o voinskom utsjjote», 2006 (2021), nr. 719 av 27. november 2006 med endringer per 14. oktober 2021, vedlegg 1, hentet 31. mars 2023 fra http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_64215/8f530664137cbe7a969fda2e528edff78c319c48/#dst100200.

³⁵ Andrew Radin m.fl., *The Future of the Russian Military* (Santa Monica, CA: RAND, 2019).

³⁶ Hakvåg, *Den nye russiske hærreserven*.

³⁷ Meduza, «Zjizn zdes katitsja v khrenovuju storonu», 6. juni 2022, hentet 7. mars 2023 fra <https://meduza.io/feature/2022/07/06/zhizn-zdes-katitsya-v-hrenovuyu-storonu>.

³⁸ IISS, *The Military Balance 2022*, s. 193.

³⁹ Forsvarsministeriet, «V 2022 godu vojenkomaty TsVO polutsjat elektronnuju sistemu dokumentooborota», 18. januar 2022, hentet 11. april 2023 https://z.mil.ru/spec_mil_oper/news/more.htm?id=12404050@egNews.

⁴⁰ Statsdumaen, «Prinjat zakon o tsifrovizatsii voinskogo utsjjota», 11. april 2023, hentet 11. april 2023 fra <http://duma.gov.ru/news/56833/>.

3 Varslede endringer i styrkestrukturen i årene 2023–2026

3.1 Flere soldater

Som det fremgår av kapittel 2 har Russlands styrkemål ligget nokså fast de siste ti årene. Høsten 2022 varslet imidlertid russiske myndigheter flere endringer. Endringene berører både antallet soldater i den aktive styrken og organiseringen av verneplikten.

Den første endringen trådte i kraft allerede fra 1. januar 2023 og innebar en økning i antallet militære stillinger fra 1 014 000 til 1 150 628.⁴¹ Antallet stillinger er nå det høyeste i Putins regjeringstid (se vedlegg A). I desember 2022 varslet forsvarsministeren at Russland vil øke antallet stillinger i De væpnede styrkene ytterligere i løpet av de neste tre årene. Endringene var ikke formelt vedtatt per april 2023, men ifølge Sjojgu skal Russland ha 1,5 millioner soldater i 2026.⁴² Det er rundt 600 000 flere soldater enn vi antar at Russland hadde i 2021 og tilsvarer en økning i styrken på 58 prosent.

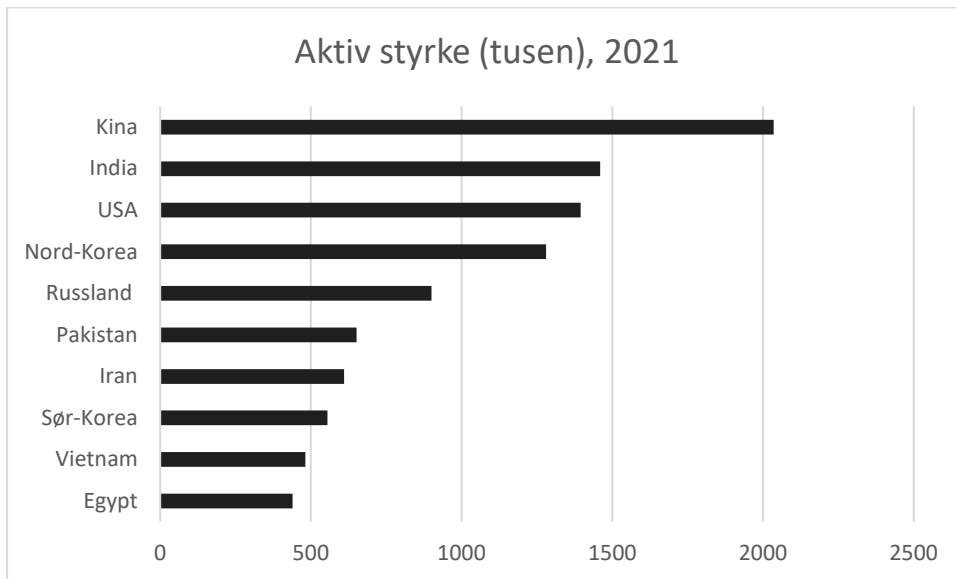
Som illustrert i figur 3.1 hadde Russland i 2021 den femte største aktive militære styrken i verden. Dersom planene implementeres vil Russland i 2026 ha en større styrke enn både USA og India, til tross for at disse landene har en befolkning som er henholdsvis dobbelt så stor og nesten ti ganger så stor som Russland.⁴³ Styrken vil likevel fremdeles være vesentlig mindre enn den var under den kalde krigen. Da Sovjetunionen ble oppløst i desember 1991 hadde unionen rundt 3,8 millioner soldater hvorav anslagsvis 2,5–2,8 millioner ble overført til Russlands væpnede styrker.⁴⁴

⁴¹ Presidentdekret, «Ob ustanovlenii sjtatnoj tsjislennosti Vooruzjonnykh Sil Rossijskoj Federatsii», 2022, nr. 575 av 25. august, hentet 5. mars 2023 fra <http://www.kremlin.ru/acts/bank/48266>.

⁴² Interfaks, «Tsjslennost Vooruzjonnykh sil RF predlozjeno uvelitsji do 1,5 mln vojennosluzjasjtsjikh»; utdypet og bekreftet i 2023, se Forsvarsministeriet, «Minister oborony Rossii provel sovesjtsjanije po voprosam uvelitsjenija tsjislennosti VS RF», 17. januar 2023, hentet 3. mars 2023 fra https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12451669@egNews

⁴³ The World Bank, «Population, total [in 2021] », 2022, hentet 18. april 2023 fra <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL>

⁴⁴ Vladimir Karnozov, «Prezident uvelitsjil tsjislennost Vooruzjonnykh sil Rossii», *Nezavisimoje vojennoje obozrenije*, 1. september 2022, hentet 9. mars 2023 fra https://nvo.ng.ru/realty/2022-09-01/1_1204_president.html.

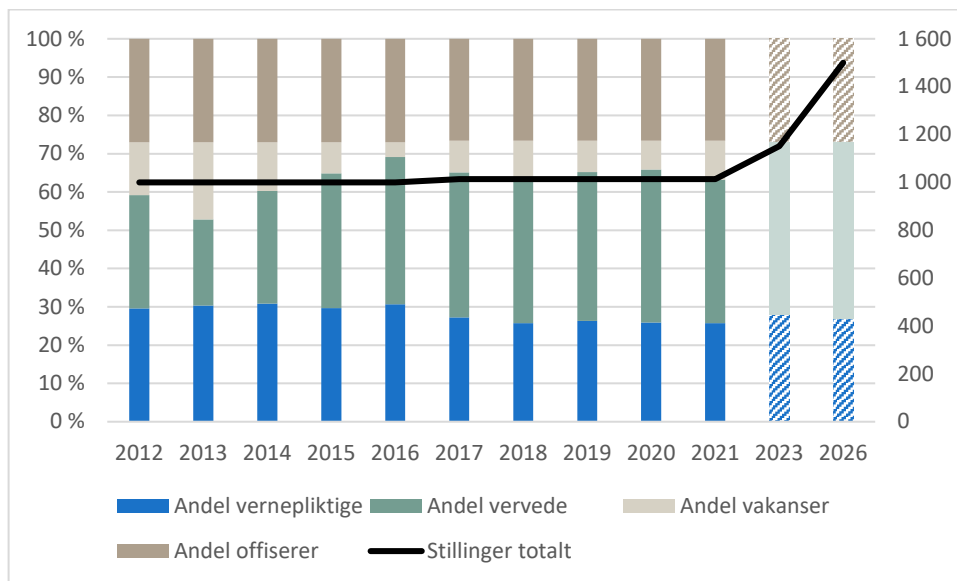
Figur 3.1 De ti landene med størst aktiv styrke i 2021. Kilde: IISS⁴⁵

Av styrken på 1,5 millioner soldater skal 695 000 etter planen være kontraktsoldater,⁴⁶ og 521 000 av disse skal innrulleres innen utgangen av 2023.⁴⁷ Dersom planene implementeres vil kontraktsoldatene utgjøre 46 prosent av den totale styrken i 2026, illustrert i figur 3.2. Ambisjonen for andelen kontraktsoldater er dermed uendret fra tidligere planer, men noe høyere enn hva som historisk sett har vært tilfelle. Da antallet kontraktsoldater var på sitt hittil høyeste i 2020, utgjorde de ifølge offisielle russiske tall 40 prosent av styrken. I 2021 var andelen 37 prosent.

⁴⁵ IISS, *The Military Balance 2022*.

⁴⁶ Interfaks, «Tsjislennost Vooruzjonnykh sil RF predložjeno uvelitsji do 1,5 mln vojenno-sluzjasjsjikh».

⁴⁷ Aleksej Nikolskij, «Minoborony objavilo ob uvelitsjenii tsjislennosti armii do 1,5 mln tsjelovek», *Vedomosti*, 22. desember 2022, hentet 24. mars 2023 fra <https://www.vedomosti.ru/politics/articles/2022/12/22/956473-minoboroni-obyavilo-ob-uvelichenii-chislennosti-armii>.

Figur 3.2 Antall stillinger (tusen) og prosentvis fordeling av vernepliktige, vervede og offiserer i Russlands væpnede styrker i årene 2012–2021 samt planer for 2023 og 2026. For årene 2023 og 2026 har vi lagt til grunn at antall soldater per offiser vil bli videreført på samme nivå som i årene 2012–2021.

I årene 2012–2021 anslår vi at forholdet mellom soldater og offiserer var cirka 3,8:1, jf. tabell 2.1. Dersom dette forholdet skal opprettholdes når styrken økes til 1,5 millioner, må De væpnede styrkene frem mot 2026 øke antallet offiserer og underoffiserer til 399 000. Dette er rundt 129 000 flere enn i 2021. Forutsatt at antallet offiserer og underoffiserer økes, vil andelen vernepliktige i førstegangstjeneste i den aktive styrken forbli omtrent som i 2021. Antallet som må kalles inn til førstegangstjeneste øker likevel betraktelig. Selv dersom De væpnede styrkene lykkes med å verve ønsket antall kontraktssoldater og antallet offiserer økes proporsjonalt, vil det i 2026 være behov for at 56 prosent flere avtjener førstegangstjeneste enn hva som var tilfellet i 2021.⁴⁸

3.2 Nye militærdistrikt og flere divisjoner

Parallelt med at antallet soldater skal økes er det varslet flere endringer i forsvarsstrukturen. Forsvarsminister Sjojgu sa i desember 2022 at Russland i årene 2023–2026 vil:

- opprette to nye militærdistrikt⁴⁹, Moskva og Leningrad, og etablere operasjonelle enheter som er i stand til å føre selvstendig strid i de nye militærdistriktene,

⁴⁸ I 2022 kalte Russland inn 255 000 borgere til førstegangstjeneste. Behovet i 2026 vil dermed være minst 59 prosent høyere enn i 2022.

⁴⁹ Russland har i dag fem militærdistrikt: Vestre, Søndre, Sentrale, Østre og Nordflåten. De to nye militærdistriktene vil utgå av det som i dag er Vestre militærdistrikt.

- danne et armékorps i Republikken Karelia bestående av tre motoriserte infanteri-divisjoner fra Landstyrkene og to stormlandedivisjoner fra Luftlandestyrkene,
- utvide syv av de motoriserte infanteribrigadene i Vestre, Søndre, Østre og Nordflåten militærdistrikt til divisjoner,⁵⁰
- opprette én artilleridivisjon i hvert militærdistrikt,
- utvide Russlands fem marineinfanteribrigader til divisjoner, og
- opprette tre nye luftforsvarsdivisjoner, åtte bombeflyregimenter og ett jagerflyregiment samt seks nye luftforsvarsbrigader innen landstyrkene.⁵¹

De varslede strukturendringene taler for at flesteparten av de nye soldatene vil bli tilført Landstyrkene og Luftlandestyrkene, mens en mindre andel vil bli tilført Luft- og romstyrkene. Planene tyder videre på at mange av soldatene skal forlegges i det som per i dag er Vestre militærdistrikt langs den nye, utvidede grensen mot NATO.⁵²

Russiske myndigheter har også planer om å etablere flere militære avdelinger på okkupert ukrainsk territorium. Dumaen vedtok i oktober 2022 å innlemme de «offisielle» militære grupperingene i DNR og LNR i den russiske styrkestrukturen.⁵³ Avdelingene skal ha blitt formelt innlemmet 31. desember 2022 under navnene 1. og 2. armékorps.⁵⁴ Det skal også foreligge planer om å etablere motoriserte infanteridivisjoner i de okkuperte delene av Kherson og Zaporizjzja fylke.⁵⁵ Så lenge Russland okkuperer ukrainsk territorium fremstår det sannsynlig at oppfylging av avdelingene som midlertidig eller permanent er lokalisert i og rundt Ukraina i praksis vil ha høyest prioritet.

3.3 Endringer i verneplikten

Tradisjonelt er russiske borgere blitt kalt inn til førstegangstjeneste etter fullført videregående skole, det vil si når de er 17–18 år. Russiske myndigheter har imidlertid hatt mulighet til å kalle inn borgere til førstegangstjeneste til og med det året de fyller 26.⁵⁶ Sammen med forslaget om å øke antallet soldater, foreslo forsvarsministeren i 2022 å heve den nedre aldersgrensen for

⁵⁰ Forsvarsministeriet, «Minister oborony Rossii provel sovesjtsjanije po voprosam uvelitsjenija tsjislenosti VS RF».

⁵¹ Nikolskij, «Minoborony objavilo ob uvelitsjenii tsjislenosti armii do 1,5 mln tsjelovek».

⁵² Forsvarsministeriet, «Minister oborony Rossii provel sovesjtsjanije po voprosam uvelitsjenija tsjislenosti VS RF».

⁵³ Statsdumaen, «Ratifikirovany dogovory i prinjaty zakony o vkhozjdenii v sostav Rossii DNR, LNR, Zaporozjskoj i Khersonskoj oblastej», 3. oktober 2022, hentet 11. april 2023 fra <http://duma.gov.ru/news/55407/>.

⁵⁴ Ru. *Первый Донецкий армейские корпус и Второй гвардейский Луганско-Северодонецкий армейские корпус*, se RIA Novosti, «V sostav VS Rossii vosjli armajskije korpusa DNR i LNR», 31. desember 2022, hentet 7. mars 2023 fra <https://ria.ru/20221231/korpusa-1842655719.html>.

⁵⁵ Interfaks, «V RF namereny sozdat tri novye divizii, v tom tsjisle v Khersonskoj i Zaporozjskoj oblastjakh», 21. desember 2022, hentet 4. mars 2023 fra <https://www.interfax.ru/russia/878051>.

⁵⁶ For tjeneste til og med det året de fyller 27.

verneplikt fra 18 til 21 år. Den øvre aldersgrensen skal heves tilsvarende, fra 26 til 29, slik at det totale antallet år hvor borgere kan kalles inn til førstegangstjeneste forblir uendret.⁵⁷

Endringen i vernepliktsalderen vil medføre at De væpnede styrkene kan kalle inn en større andel av det vernepliktige årskullet til førstegangstjeneste enn de gjør i dag. Lov om verneplikt og militærtjeneste gir rett til midlertidig fritak fra førstegangstjenesten for borgere som er i et utdanningsløp (artikkel 23, gjelder første utdanning). Dette har i postsovjetisk tid vært en av de vanligste grunnene til at russiske menn ikke har avtjent verneplikt. Ved å heve den nedre aldersgrensen fra 18 til 21 år, vil færre borgere ha rett til dette fritaket på innkallingstidspunktet.

På kort sikt vil hevingen av vernepliktsalderen imidlertid kunne føre til utfordringer. Forslaget om lovendringer ble oversendt Dumaen 13. mars 2023. Slik forslaget per nå er formulert skal endringen skje gradvis: aldersgruppen 19–29 år (f. 2005–1995) vil bli kalt inn i 2024, 20–29 år (f. 2005–1996) i 2025 og 21–29 år (f. 2005–1997) fra og med 2026.⁵⁸ Det vil innebære at De væpnende styrkene vil hente vernepliktige fra den samme, og minskende, poolen fire år på rad. I 2005-årgangen, som ifølge lovforslaget er det siste nye årskullet som skal kalles inn til førstegangstjeneste før 2026, er det kun 767 000 menn (se vedlegg B, tabell B-1). Det taler for at det vil kunne bli vanskelig å øke antallet som avtjener førstegangstjeneste nevneverdig før etter 2026 selv dersom Forsvarsministeriet de neste årene kaller inn flere «unna-sluntrere» fra de eldre årskullene.

⁵⁷ Interfaks. «Putin odobril predlozjenija po reformirovaniju Vooruzjonnykh sil RF», 21. desember 2022, hentet 4. mars 2023 fra <https://www.interfax.ru/russia/878052>.

⁵⁸ Pavel Luzin, «Russia's crisis of restoring manpower», *Eurasia Daily Monitor*, 20, nr. 46 (2023).

4 Dagens rekrutteringspraksis og muligheter for å utvide styrken

4.1 Rekruttering av offiserer

Som redegjort for i kapittel 2.1 antar vi at Russland i 2021 hadde rundt eller i underkant av 220 000 offiserer. Det russiske Forsvarsministeriet estimerte i 2012 at det er behov for å utdanne rundt 8 500 nye offiserer årlig for å opprettholde dette antallet over tid.⁵⁹ Dertil kommer eventuelle tap som følge av deltagelse i krig eller konflikt.

I utdanningsåret 2022/23 har Russland 27 militære utdanningsinstitusjoner.⁶⁰ Utdanning av en russisk løytnant tar normalt 2–3 år, mens utdanning av kapteiner og majorer tar 4 år (se vedlegg C, tabell C.1). I tillegg til de militære utdanningsinstitusjonene fantes det i 2022 militære utdanningsentre ved 104 sivile russiske universiteter og høyskoler som tilbyr ulike typer fag- og funksjonsrettet offisersutdanning (4–5,5 år) samt nivådannende militær ledelsesutdanning for borgere med sivil utdanning (2–3 år).⁶¹ Borgere som tas opp til fag- eller funksjonsrettet offisersutdanning har 3 eller 5 års pliktjeneste etter endt utdanningsløp.⁶² Borgere som tar nivådannende militær ledelsesutdanning ved siden av eller etter sivil utdanning har i post-sovjetisk tid blitt overført direkte til reservestyrken.⁶³

Ifølge russiske militærjournalister har interessen for grunnleggende offisersutdanning vært lav de siste ti årene, noe som har resultert i at det er blitt uteksaminert langt færre løytnanter enn De væpnede styrkene trenger. For eksempel ble det i 2017 uteksaminert kun 1000 løytnanter fra de militære utdanningsinstitusjonene og i 2018 kun 2 000.⁶⁴ Som følge av den manglende interessen har mange løytnantstillinger midlertidig vært besatt med sersjanter.⁶⁵ I 2018 rapporterte russiske medier at Forsvarsministeriet «ved behov» planla å tilby seksmåneders nivådannende intensivkurs for sersjanter som ønsket løytnantsgrad.⁶⁶ Reduksjonen i utdanningsløpet medførte at det i 2019 angivelig ble uteksaminert hele 14 000 løytnanter.⁶⁷ I 2020 rapporterte russiske

⁵⁹ RIA Novosti, «V Minoborony rasskazali, skolko vypusnikov vojennykh vysov nyzhno armii», 23. mai 2012, hentet 24. mars 2023 fra <https://ria.ru/20120523/655876063.html>.

⁶⁰ Forsvarsministeriet, «Kak možno stat ofitserom», udatert, hentet 23. mars 2023 fra <https://recrut.mil.ru/career/soldiering/qualification/officer.htm>.

⁶¹ Forsvarsministeriet, «Vojennyje utsjjobnyje tsentry», 2022, hentet 23. mars 2023 fra https://vuz.mil.ru/upload/site170/document_file/m4Nzi72UVk.pdf.

⁶² Vjatsjeslav Vorozjejkina, «Vypusnik vuza i serzjant zapasa. Kak rabotajut vojennyje kafedry v Rossii v 2022 godu», 9. august 2022, hentet 24. mars 2023 fra <https://gazeta.a42.ru/lenta/articles/142181-vypusnik-vuza-i-serzant-zapasa-kak-rabotajut-voennye-kafedry-v-rossii-v>.

⁶³ Vorozjejkina, «Vypusnik vuza i serzjant zapasa».

⁶⁴ 19.rus.info, «Fabrika ofitserov vydala v etom godu 10 tysjatsj novykh kadrovykh vojennykh», 22. juni 2022, hentet 24. mars 2023 fra <https://19rus.info/index.php/obshchestvo/item/155798-fabrika-ofitserov-vydala-v-etom-godu-10-tysjatsj-novykh-kadrovykh-voennykh>.

⁶⁵ 19.rus.info, «Fabrika ofitserov vydala v etom godu 10 tysjatsj novykh kadrovykh vojennykh»; Aleksandr Kruglov og Bogdan Stepovoj, «Lejtenantov obutsjat po-bystromu», *Izvestija*, 11. oktober 2018, hentet 23. mars 2023 fra <https://iz.ru/730225/aleksandr-kruglov-bogdan-stepovoi/leitenantov-obuchat-po-bystromu>.

⁶⁶ Kruglov og Stepovoj, «Lejtenantov obutsjat po-bystromu».

⁶⁷ 19.rus.info, «Fabrika ofitserov vydala v etom godu 10 tysjatsj novykh kadrovykh vojennykh».

medier at det ble uteksaminert 12 000 offiserer hvorav 10 000 løytnanter.⁶⁸ Antallet skal ha ligget på omtrent det samme nivået også i 2021.⁶⁹

Som redegjort for i kapittel 3 er det sannsynlig at Russland for å nå det nye styrkemålet må rekruttere og utdanne rundt 130 000 nye offiserer og underoffiserer de kommende årene. Dertil kommer behov for å erstatte naturlig avgang og tap som følge av den pågående krigen. De siste årene har russiske militære utdanningsinstitusjoner uteksaminert rundt 12 000 offiserer. I tillegg til de som studerer ved militære utdanningsinstitusjoner var det i 2022 registrert cirka 60 000 studenter ved militære utdanningssentre ved andre russiske høyskoler og universiteter.⁷⁰ Det er ikke kjent hvor mange av disse som tar fag- eller funksjonsrettet offisersutdanning. Hvis vi antar at alle velger korteste studieløp (2 år), uteksamineres det i dag maksimalt 30 000 offiserer fra de sivile institusjonene årlig. Samlet sett uteksamineres det dermed i dag maksimalt 40 000 offiserer i året, eller litt mer enn 30 000 flere enn Russland trenger for å erstatte normal avgang. Da har vi inkludert de som gjennomfører intensivkurs. Gitt at rekrutteringen til militære utdanningsinstitusjoner de siste ti årene stort sett har vært lavere enn ønsket, virker det lite sannsynlig at det vil være mulig å øke antallet studenter vesentlig de kommende årene, selv dersom det skulle være kapasitet til dette i utdanningssystemet.

Med dagens utdanningskapasitet vil det dermed trolig ta minst fire år før Russland har oppskalert antallet offiserer til en styrke på 1,5 millioner. Da har vi forutsatt at alle som utdannes ved sivile utdanningsinstitusjoner i fremtiden innrulleres i den aktive styrken. Videre har vi sett bort fra tap forårsaket av krigen i Ukraina. Et alternativ til å utdanne flere offiserer, kan være å hente inn offiserer fra reserven. Flere reserveoffiserer er imidlertid trolig allerede blitt mobilisert i 2022. Ettersom offisersutdanning ved en sivil utdanningsinstitusjon tradisjonelt har vært en måte å unnsnippe aktiv militærtjeneste på, må vi også anta at mange av offiserene i reserve-registeret har både lite motivasjon og lite erfaring. Å kalle inn reserveoffiserer vil derfor neppe være en fullgod erstatning for å utdanne nye.

4.2 Verving av kontraktsoldater

Utfordringene med å verve og beholde ønsket antall kontraktsoldater vil trolig være enda større enn utfordringene knyttet til å rekruttere flere offiserer. Som redegjort for i kapittel 2.1 lyktes De væpnede styrkene ikke med å oppnå ønsket antall kontraktsoldater i årene 2012–2018. Utfordringene med å øke antall kontraktsoldater har historisk sett bunnet i en kombinasjon av begrenset betalingsvilje, begrenset interesse og høy turnover.⁷¹

⁶⁸ Jurij Gavrilov, «V Den Pobedy v 36 vojennykh vyzakh prosjijol vypusk ofitserov», *Rossijskaja gazeta*, 10. mai 2020, hentet 24. mars 2023 fra <https://rg.ru/2020/05/10/v-den-pobedy-v-36-voennyh-vuzah-proshel-vypusk-oficerov.html>.

⁶⁹ TASS, «Svysje 10. tys. Lejtenantov popolnjat rjady VS Rossii v 2021 godu», 19. juni 2021, hentet 24. mars 2023 fra <https://tass.ru/armiya-i-opk/11694483>.

⁷⁰ Forsvarsministeriet, «Vojennyje utsjjobnyje tsentry».

⁷¹ Bruusgaard og Andresen, *Permanent readiness units in the Russian Armed Forces; Hakvåg, Rekruttering til Russlands væpnede styrker*.

Opprinnelig var den russiske kontraktsoldaten ment å være en profesjonell soldat. Den russiske betydningen av dette innebærer at soldatene har spesialisering og erfaring og mottar lønn.⁷² I praksis er kravene til spesialisering og erfaring gradvis blitt redusert etter 2008 for å kompensere for manglende interesse i befolkningen.

De væpnede styrkene har i dag tre kategorier av kontraktsoldater: regulære kontraktsoldater, vernepliktige som avtjener toårig kontraktstjeneste istedenfor regulær førstegangstjeneste og personer med forsvarsbakgrunn eller annen relevant erfaring som tjenestegjør i militære operasjoner på korttidskontrakter. De regulære kontraktsoldatene tjenestegjør på kontrakter av 3 til 5 års varighet. Det er i dag ikke krav om å ha gjennomført militær grunnopplæring for å undertegne kontrakt, men førstegangstjenesten har tradisjonelt vært den viktigste rekrutteringsbrønnen.⁷³ I 2021 hadde 3 av 4 kontraktsoldater som ble vervet i Søndre militærdistrikt⁷⁴ og 2 av 3 kontraktsoldater som ble vervet i Vestre militærdistrikt⁷⁵ gjennomført minimum rekruttperioden av førstegangstjenesten. Borgere som er interessert i å tjenestegjøre på kontrakt, men som ikke har vært inne til førstegangstjeneste, er de siste årene blitt tilbudt et 4 ukers intensivkurs med 192–240 undervisningstimer fordelt på grunnleggende soldatopplæring og spesialisering.⁷⁶

Russiske menn som har tatt yrkesfag på videregående eller høyere utdanning har siden 2009 kunnet velge å tjenestegjøre på kontrakt som et alternativ til regulær førstegangstjeneste. Disse omtales i russiske kilder gjerne som *alternativniki*. I årene 2009–2013 var kontraktperioden for *alternativniki* tre år, men fra 2014 ble den redusert til to år (lov om verneplikt og militærtjeneste, artikkel 38.1 med endringer). Det er ikke kjent hvor stor andel av kontraktsoldatene som gjennomfører en slik alternativ førstegangstjeneste, men rapporter fra Forsvarsministeriets vervekampanjer tyder på at de har lagt ned betydelig innsats for å øke antallet de siste årene. De tallene som er tilgjengelige taler videre for at det er store forskjeller i antallet *alternativniki* mellom ulike avdelinger. Den 20. armé i Vestre militærdistrikt rapporterte i 2021 at 40 prosent av de 3 000 nye vervede soldatene dette året var *alternativniki*,⁷⁷ mens i Østre militærdistrikt skal andelen *alternativniki* kun ha vært 16 prosent.⁷⁸

Forsvarsminister Sjojgu skal i forbindelse med kunngjøringen av planene om å øke styrketallet ha gitt uttrykk for at Forsvarsministeriet ønsker å få flere borgere til å velge å tjenestegjøre på

⁷² Se f.eks. Forsvarsministeriet, «Informatsija dlja kandidata», udatert, hentet 11. april 2023 fra https://contract.mil.ru/enlistment_contract/info.htm.

⁷³ Hakvåg, *Rekruttering til Russlands væpnede styrker*.

⁷⁴ Mikhail Medvedev, «Kontraktizatsiia», *Voennyi vestnik Iuga Rossii*, 26. juli 2021, hentet 16. april 2023 fra <https://dlib.eastview.com/browse/doc/69258695>.

⁷⁵ Vestre militærdistrikts pressebyrå, «V 2021 godu okolo 3 tys. grazhdan postupilo no voennyiu sluzhbu po kontraktu v podrazdeleniia obshevoiskovoi armii ZVO», 2. januar 2021, hentet 29. april 2022 fra https://contract.mil.ru/sel_contract/news/more.htm?id=12401568@egNews.

⁷⁶ Forsvarsministeriet, «Podgotovka voennosluzjasjsjikh po kontraktu», udatert, hentet 29. april 2022 fra <https://recrut.mil.ru/career/soldiering/qualification/soldier.htm>; se også Forsvarsministeriet, «10 sjagov k postupleniju na vojennuju sluzhbu», udatert, hentet 29. april 2022 fra https://contract.mil.ru/enlistment_contract/info/10_steps.htm.

⁷⁷ Vestre militærdistrikts pressebyrå, «V 2021 godu okolo 3 tys. grazhdan postupilo no voennyiu sluzhbu».

⁷⁸ Østre militærdistrikts pressebyrå, «Boleje 6,5 tysjatsj tsjelovek s natsjala tekusjtsjego goda izjavili zjelanije sluzhit po kontraktu v Vostotsjnom voennom okruge», 24. juli 2021, hentet 29. april 2022 fra https://contract.mil.ru/sel_contract/news/more.htm?id=12373618@egNews.

kontrakt istedenfor tradisjonell førstegangstjeneste de kommende årene.⁷⁹ Sammen med forslaget om å heve vernepliktsalderen har Forsvarsministeriet foreslått å la alle borgere velge å tjenestegjøre på *alternativiniki*-kontrakt fra dag én.⁸⁰

Den tredje kategorien kontraktsoldater er soldater på korttidskontrakt. Korttidskontrakter tilbys vanligvis når De væpnede styrkene har spesifikke behov i forbindelse med gjennomføring av militære operasjoner. Korttidskontrakter er blant annet blitt benyttet for å rekruttere personell til den russiske militæroperasjonen i Syria (2015–) og til den fordekte militæroperasjonen i Donbas (2014–2021). Vinteren og våren 2022 lokket Forsvarsministeriet også med godt betalte korttidskontrakter for å tjenestegjøre i den såkalte spesialoperasjonen i Ukraina.

De fleste som søker seg til tjeneste i Russlands væpnede styrker oppgir at de gjør det av økonomiske motiver.⁸¹ Kummerlige boforhold og begrensede karrieremuligheter har tradisjonelt gjort at få velger å stå i tjenesten over tid.⁸² Historien til Pavel Filatjev, fortalt i boka *Zov* (2023), ligner på mange av historiene om kontraktsoldater som er fremkommet i russiskspråklige medier det siste året. Et fellestrekk ved disse historiene er at personene har tjenestegjort i starten av 20-årene, deretter forlatt De væpnede styrkene for å jobbe i det sivile, men returnerer og tegner nye kontrakter av kortere varighet med ujevne mellomrom i mangel på andre eller tilsvarende godt betalte alternativ.⁸³ Lønnsnivået i De væpnede styrkene er ikke veldig høyt, men likevel vesentlig bedre enn hva mange russere kan tjene i det sivile. Månedslønnen for kontraktsoldater har etter 2012 startet på rundt 28 000 rubler i måneden.⁸⁴ En russisk gjennomsnittsinntekt lå i 2022 på 45 272 rubler,⁸⁵ men rundt 43 prosent av russiske innbyggere hadde i første halvår 2022 en inntekt på under 27 000 rubler i måneden.⁸⁶ For tjeneste i utenlandsoperasjoner har man kunnet få vesentlig bedre betalt. Soldater som tjenestegjorde i den russiske militæroperasjonen i Syria i 2022 skal ha fått fra 150 000 rubler i måneden.⁸⁷ Per april 2023 ble russiske borgere tilbudt fra 200 000 rubler i måneden for å tjenestegjøre i «spesialoperasjonen» i Ukraina i tillegg til et engangsbeløp på 195 000 rubler for å tegne kontrakt på minimum ett år.⁸⁸ Dette gjør at menige kontraktsoldater nå er blant den best betalte ti-persentilen av befolkningen.⁸⁹ Den voldsomme hevingen av lønnsatsene er trolig en

⁷⁹ Nikolskij, «Minoborony objavilo ob uvelitsjenii tsjislennosti armii do 1,5 mln tsjelovek».

⁸⁰ Nikolskij, «Minoborony objavilo ob uvelitsjenii tsjislennosti armii do 1,5 mln tsjelovek».

⁸¹ Se for eksempel Olga Kapsjtyk, «Zavojovannaja planka professionalizma», *Suvorovskij natisk*, 29. januar, 2021, hentet 16. april 2023 fra <https://dlib.eastview.com/browse/doc/64711820>; Aleksej Bajev og Natalja Saveljova, «Kadram – osoboje vnimanije», *Uralskije vojennyje vesti*, 17. september 2021, hente t16. april 2023 fra <https://dlib.eastview.com/browse/doc/70117473>.

⁸² Hakvåg, *Rekruttering til Russlands væpnede styrker*.

⁸³ Se Pavel Filatjev, *Zov* (Bergen: Vigmostad Bjørke, 2023).

⁸⁴ Hakvåg, *Rekruttering til Russlands væpnede styrker*, s. 22.

⁸⁵ Rosstat, *Sotsialno-ekonomitsjeskoje polozjenije Rossii. 2022 god, 2022*, s. 177, hentet 24. mars 2023 fra <https://rosstat.gov.ru/compendium/document/50801>.

⁸⁶ Rosstat, *Sotsialno-ekonomitsjeskoje polozjenije Rossii. Janvar-ijul 2022 goda, 2022*, s.207, hentet 24. mars 2023 fra <https://rosstat.gov.ru/storage/mediabank/osn-07-2022.pdf>

⁸⁷ Sportvoin.ru, «Rabota v Sirii po kontraktu», 2022, hentet 2. mai 2022 fra https://sportvoin.ru/kontrakt/rabota-v-sirii-po-kontraktu?utm_referrer=httpsprosent3Aprosent2Fprosent2Fwww.google.comprosent2F; Visasam.ru, «Rabota i dostupnyje vakansii v Sirii», 27. april 2022, hentet 2. mai 2022 fra <https://visasam.ru/emigration/rabota/rabota-v-sirii.html>.

⁸⁸ Forsvarsministeriet, «Sluzjba po kontraktu. Denezjnoje dovolstvije», oppdatert i april 2023, hentet 17. april 2023 fra <https://службাপоконтракту.pdf/#uc-zw-2>.

⁸⁹ Jf. Rosstat, *Sotsialno-ekonomitsjeskoje polozjenije Rossii. Janvar-ijul 2022 goda*,

vesentlig grunn til at mobiliseringen som ble iverksatt høsten 2022 ikke har møtt større motstand i Russland. Det er imidlertid lite sannsynlig at det er politisk vilje til å opprettholde dagens lønnsnivået over tid.

Hvis vi tar utgangspunkt i antallet kontraktsoldater Russland hadde i 2021, er det behov for å rekruttere minimum 315 000 nye kontraktsoldater for å nå målet om 695 000 kontraktsoldater i 2026. Det tilsvarer 63 000 soldater årlig i tillegg til det antallet som måtte slutte som følge av naturlig avgang, manglende motivasjon eller som faller i krig. Ser vi på utviklingen de siste ti årene, er det kun i 2014 og 2015 at Russland har lyktes med å øke antallet kontraktsoldater med mer enn 50 000 i løpet av et år. I 2020 skal det i alt ha blitt rekruttert 30 000 nye kontraktsoldater,⁹⁰ men som det fremgår av tabell 2.1 var antallet ikke tilstrekkelig til å erstatte avgangen dette året, noe som resulterte i en nedgang i antallet kontraktsoldater fra 2020 til 2021. Hvis avgangen i 2020 er representativ, vil De væpnende styrkene måtte rekruttere 90–100 000 kontraktsoldater årlig fremover for å nå styrkemålet om 1,5 millioner selv dersom vi ikke medregner tap forårsaket av den pågående krigen. Dette fremstår lite realistisk.

Russland opplever i likhet med mange andre europeiske land en eldrebølge. Med unntak av Nord-Kaukasus er arbeidsledigheten lav. De siste ti årene har den ligget rundt 5 prosent på landsbasis. Storbyene Moskva og St. Petersburg opplever i realiteten en mangel på arbeidskraft, og i 2022 ble det rapportert om rekordlav arbeidsledighet og mangel på arbeidskraft også i mange andre regioner.⁹¹ Konkurransen er særlig hard om den yngre delen av arbeidsskikken. Russland hadde negativ befolkningsvekst på størsteparten av 1990 og 2000-tallet. Aldersgruppen De væpnede styrkene helst vil rekruttere – menn mellom 18 og 40 år – utgjør i dag bare rundt 20 millioner personer (se vedlegg B) og antallet vil synke frem til 2030. Sysselsettingen i denne aldersgruppen er allerede svært høy (95 prosent).⁹² Det er også en høy andel (anslagsvis 10 prosent i 2021) som allerede tjenestegjør i De væpnede styrkene eller andre deler av sikkerhetsapparatet. Den demografiske utviklingen i kombinasjon med generell høy etterspørsel etter arbeidskraft tilsier at De væpnede styrkene vil få hard konkurranse om arbeidskraften også de kommende årene. Det er trolig også en skjev fordeling mellom hvilke grupper av borgere som er interessert i stillinger i De væpnede styrkene og styrkenes behov for kompetanse.

4.3 Innkalling av vernepliktige

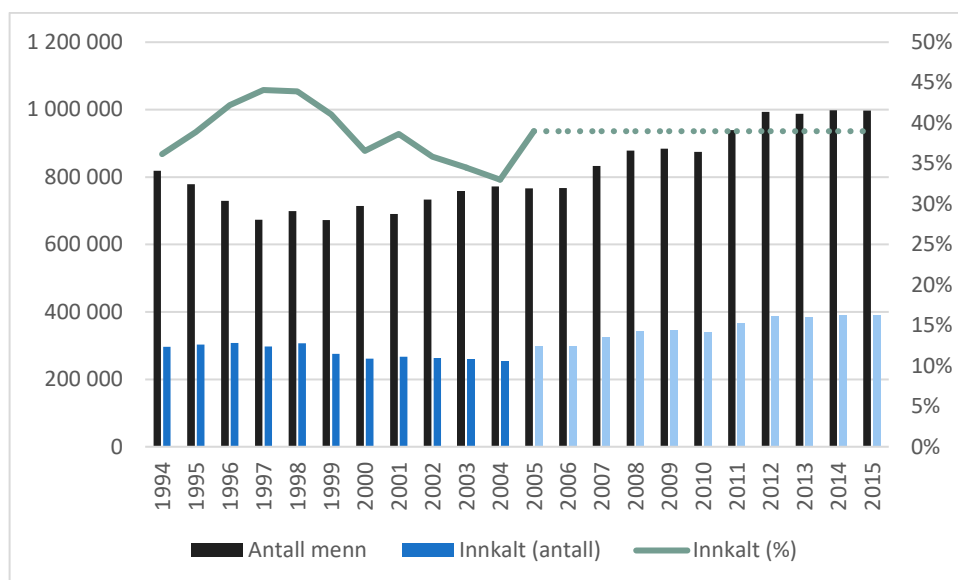
Som det fremgår av tabell 2.1 har Russland etter 2012 innkalt mellom 250 000 og 300 000 menn i aldersgruppen 18 til 27 år til militærtjeneste årlig. Figur 4.1 viser antall menn født i årene 1995–2015 og hvor stor andel av årskullet som er blitt kalt inn til førstegangstjeneste. I figuren har vi lagt til grunn at borgerne er blitt kalt inn det året de fylte 18 år. Det vil si at alle de 303 000 borgerne som ble kalt inn til førstegangstjeneste i 2013 var født i 1995. Historisk sett

⁹⁰ Forsvarsministeriet, «Rossijskije vojska v 2020 godu popolnili 30 tysjatsj kontraktnikov», 2021, hentet 29. april 2022 fra https://contract.mil.ru/sel_contract/news/more.htm?id=12334038@egNews.

⁹¹ Rosstat. «Trudovyje resursy, zanjatnost i bezrabotitsa». 2023. Hentet 13. april 2023 fra https://rosstat.gov.ru/labour_force.

⁹² Rosstat. *Trud i zanjatnost v Rossii*. 2022. Hentet 11. april 2023 fra https://rosstat.gov.ru/storage/mediabank/Trud_2021.pdf.

har flertallet av de som kalles inn til førstegangstjeneste blitt kalt inn rett etter fullført videregående skole, men et mindretall har tjenestegjort på et senere tidspunkt. Den reelle andelen av et årskull som har gjennomført militærtjeneste kan derfor være både noe høyere og noe lavere enn hva som fremgår av figuren. I gjennomsnitt har 39 prosent av årskullene tjenestegjort de siste ti årene.

Figur 4.1 Antall menn født i årene 1995–2014 og andel av årskullet som er blitt kalt inn til førstegangstjeneste. I figuren har vi lagt til grunn at alle kalles inn det året de fyller 18 år. Borgere født i 2005 når vernepliktig alder i 2023. For borgere født etter 2005 viser figuren hvor mange som vil bli kalt inn frem mot 2032 dersom Russland fortsetter å kalle i gjennomsnitt 39 prosent av 18-åringene. Kilder: russiske presidentdekret, Rosstat⁹³.

Som det fremgår av figur 4.1 vil størrelsen på de vernepliktige årskullene øke noe de neste årene. Når 2008-årgangen når vernepliktig alder i 2026 vil Russland ha 100 000 flere 18-åringer å kalle inn enn de har i dag. I 2030 vil antallet 18-åringer ha økt med mer enn 200 000 sammenlignet med 2023 (2012-årgangen). I figuren har vi indikert hvor mange vernepliktige som vil kunne avtjene førstegangstjeneste hvert år dersom Russland fortsetter å kalle inn i gjennomsnitt 39 prosent av 18-åringene. Som det fremgår av figuren vil antallet da kunne øke fra dagens 255 000 via 340 000 i 2026 til cirka 390 000 i 2032. Forutsatt at antallet kontraktsoldater samtidig økes til 695 000 og antallet offiserer økes tilsvarende (dvs. til 399 000) vil Russland dermed kunne komme nærme målet om 1,5 millioner soldater i 2026 og så godt som oppnå den i 2032. Etter 2016 har det imidlertid vært en nedadgående utvikling i antall barnefødsler. I 2037, når 2019-årgangen blir 18 år, vil antallet borgere som kan kalles inn til førstegangstjeneste være omtrent som i dag, og i 2038 og 2039 vil det være rundt 50 000 færre (se vedlegg B, tabell B.1).

⁹³ Rosstat, «Tsjsislennost naselenija Rossijskoj Federatsii po polu i vozrastu», 2022, hentet 11. januar 2022 fra <https://rosstat.gov.ru/compendium/document/13284>.

Dersom russiske myndigheter ønsker, er det mulig å kalle inn en større andel av de fremtidige vernepliktige årskullene enn det som har vært praksis de siste ti årene. Det viktigste seleksjonskriteriet har historisk sett vært fysisk og psykisk helse.⁹⁴ Da borgerne som var født på 1990-tallet var inne til sesjon ble over 20 prosent funnet uegnet. Andelen som blir funnet uegnet til tjeneste har falt de siste årene, og i 2021 var det kun 12 prosent av de som var inne til sesjon som ikke besto helsekravene.⁹⁵ Endringen kan skyldes både at russiske ungdommer har fått bedre helse siden 1990-tallet og at mulighetene for fritak av helsemessige årsaker ble strammet inn i 2021⁹⁶. Hvis man ikke lykkes med å rekruttere flere enn de vel 400 000 kontraktssoldatene som har tjenestegjort de de siste årene, må imidlertid over 80 prosent av 18-åringene inn til tjeneste i 2026 for å nå målet om 1,5 millioner soldater. En så høy andel vil stille store krav til opplæringsressurser samtidig som den gripbare styrken ikke vil være vesentlig større enn den var i 2021. Et alternativ som er blitt diskutert i Russland det siste året er å utvide varigheten på førstegangstjenesten til 18 eller 24 måneder.⁹⁷ Per mars 2023 er det imidlertid lite som tyder på at dette er en løsning Forsvarsministeriet støtter. Forslaget til endringer i verneplikten som ble oversendt Dumaen i mars 2023 inneholdt ingen forslag til endringer i tjenestetiden.

Hittil har vi lagt til grunn at borgerne avtjener førstegangstjeneste det året de fyller 18. Som redegjort for i kapittel 3.2 har Forsvarsministeriet foreslått å heve vernepliktsalderen fra 18 til 21 år. Dersom lovforslaget blir vedtatt i sin nåværende form vil det innebære at De væpnede styrkene først vil nyte godt av de større årskullene fra og med 2026. En mulig forklaring på at Forsvarsministeriet likevel har valgt denne løsningen kan være at forslaget ikke er utformet så mye med tanke på antallet som avtjener førstegangstjeneste som for å øke antallet kontraktssoldater. Erfaringen med *alternativniki*-modellen kan ha overbevist forsvarsplanleggerne om at dersom borgerne er eldre, og i mange tilfeller allerede har fullført et fagbrev eller en høyere utdanning når de kalles inn til militærtjeneste, vil flere foretrekke to år på kontrakt istedenfor ett år i regulær førstegangstjeneste. Dersom flere velger denne løsningen vil ståtiden, og dermed kompetansen og erfaringen, til den enkelte soldat forbedres samtidig som det blir lettere å nå styrkemålet. Det er også anekdotiske bevis for at borgere som engang har tjenestegjort på kontrakt kan lokkes tilbake til tjeneste i økonomisk dårlige tider. Å heve vernepliktsalderen har også andre fordeler. Hvis flere av soldatene som kalles inn til militærtjeneste har en sivil utdanning vil det kunne forbedre De væpnede styrkens tilgang på blant annet ingeniør- og IT-kompetanse. Det kan videre tenkes at samfunnet har mindre motforestillinger mot å bruke de

⁹⁴ Natalja Brodina, «Aty-baty, my – soldaty», *Vejennyj vestnik Juga Rossii*, 31. mai, 2021, hentet 16. april 2023 fra <https://dlib.eastview.com/browse/doc/68527707>.

⁹⁵ Roman Kretsul, «Vsjo tsjasjtsje ot sluzjby osvobozhdajut iz-za slabogo zrenija», *Izvestija*, 5. april, 2021, hentet 16. april 2023 fra <https://dlib.eastview.com/browse/doc/74273550>.

⁹⁶ Vojenkom, «Izmenenija v porjadke kontrolnogo meditsinskogo obsledovanija prizyvnikov», 13. februar 2021, hentet 10. juni 2022 fra <https://www.voenkoma.net/izmenenija-v-poryadke-kontrolnogo-meditsinskogo-obsledovanija-prizyvniko/>.

⁹⁷ Marija Sjaipova, «Dva protiv odnogo: V Rossii obsuzhdajut uvelitsjenije sroka sluzjby v armii», *Izvestija*, 3. november 2022, hentet 13. april 2023 fra <https://iz.ru/1420571/mariia-shaipova/dva-protiv-odnogo-v-rossii-obsuzhdajut-uvlechicnie-sroka-sluzhby-v-armii>.

som er inne til førstegangstjeneste i krig dersom de som kalles inn oppfattes som voksne, utdannede menn og ikke unge gutter som akkurat har fullført videregående.⁹⁸

Samtidig er det også klare ulemper ved å heve vernepliktsalderen. Måten det er foreslått gjort på er én ulempe, og er allerede nevnt. En annen ulempe er at borgere som nettopp har fullført en utdanning trolig er mer motiverte for å komme ut i relevant jobb enn for å tilbringe ett til to år i militæret. For samfunnet er det også en merkostnad at deler av den tillærte kunnskapen kan gå i glemmeboken dersom det går mye tid fra endt utdanning til borgeren trer inn i arbeidslivet eller borgeren får et lengre avbrekk fra arbeidsplassen. En tredje mulig negativ konsekvens er at eldre, utdannede borgere kan være både mindre formbare og mer bevisst på egne mål og rettigheter enn de yngre rekruttene. Det er også uklart hvilken effekt en pause mellom skolegang og militærtjeneste vil ha på de patriotiske verdiene som det russiske skolesystemet forfekter til borgerne og som er ment å gjøre dem innstilt på å tjene landet.

4.4 Innkalling og verving av utenlandske statsborgere

Russisk lov åpner for at også utenlandske borgere kan tjenestegjøre i De væpnede styrkene (lov om verneplikt og militærtjeneste, artikkel 2.3 og 2.4). Det er usikkert hvor mange utenlandske borgere som har tjenestegjort i de russiske styrkene de siste årene. Russiske myndigheter har over lengre tid systematisk utstedt pass til russiskspråklige borgere i Abkhasia, Sør-Ossetia og på Krym, og det siste året også til andre okkuperte deler av Ukraina. Utstedelsen av pass åpner for at borgerne i disse områdene kan kalles inn til militærtjeneste i de russiske styrkene. Borgere på Krym er blitt kalt inn til førstegangstjeneste i Russlands væpnede styrker siden 2015.⁹⁹ De selvoppnevnte styresmaktene i LNR og DNR innførte verneplikt våren 2021¹⁰⁰ og har mobilisert styrker til støtte for russisk side i krigen siden februar 2022.¹⁰¹ Ifølge ukrainske myndigheter registrerte russiske okkupasjonsmyndigheter i mars 2023 også menn født mellom 1995 og 2005 for militærtjeneste i andre områder i Donetsk fylke.¹⁰² Det er ikke kjent at borgere i Sør-Ossetia eller Abkhasia avtjener verneplikt i de regulære russiske styrkene, men de som ønsker det har mulighet til å tjenestegjøre på kontrakt. Russland har militærbaser i begge de georgiske utbryterrepublikkene, men det er ikke kjent hvor stor andel av soldatene som er rekruttert lokalt.

⁹⁸ For politiske begrensninger på bruk av borgere som avtjener førstegangstjeneste i krig se Una Hakvåg, «Bruker Russland vernepliktige i Ukraina?», 11. mars 2022, hentet 21. april 2023 fra <https://www.ffi.no/aktuelt/blogg/bruker-russland-vernepliktige-i-ukraina>.

⁹⁹ Russiske okkupasjonsmyndigheter innførte verneplikt på Krym våren 2015, se Ilja Izotov. «V Krymu natsjalsja pervyj rossijskij prizyv v armiju», *Rossijskaja gazeta*, 1. april 2015, hentet 21. mars 2023 fra <https://rg.ru/2015/04/01/reg-kfo/prizyv-anons.html>.

¹⁰⁰ Vojenkom, «V DNR i LNR natsjalsja pervyj prizyv», 2. mars 2021, hentet 10. juni 2022 fra <https://www.voenkoma.net/v-dnr-i-lnr-nachalsya-pervyj-prizyv/>.

¹⁰¹ Donetskøje agentsvo novostej, «Narodnyj Sovet DNR utverdil prvedenije mobilizatsii v Respublike», 19. februar 2022, hentet 7. mars 2023 fra <https://dan-news.ru/politics/narodnyj-sovet-dnr-utverdil-provedenie-mobilizacii-v-respublike/>; Luganskij informatsionnyj tsentr, «Glava LNR ustanovil zapret na vyezd iz Respubliki muzjtsjin v vozraste ot 18 do 55 let», 19. februar 2022, hentet 7. mars 2023 fra <https://lug-info.com/news/glava-lnr-ustanovil-zapret-na-vyezd-iz-respubliki-muzhchin-v-vozhzraste-ot-18-do-55>.

¹⁰² General Staff of the Armed Forces of Ukraine, «Situation update as of 6 p.m. March 4, 2023», 4. mars 2023, hentet 5. mars 2023 fra <https://www.facebook.com/100069092624537/posts/542300838082999/>.

Historisk sett er det særlig borgere fra de tidligere sovjetiske republikkene i Sentral-Asia som har vist interesse for å tjenestegjøre i den russiske militærmakten. Blant annet skal det være flere tadsjikiske statsborgere som tjenestegjør ved den 201. militærbasen i Tadsjikistan.¹⁰³ I tillegg til bedre lønnsbetingelser har de russiske styrkene lokket med utdanningsstipender og mulighet for å erverve statsborgerskap etter fullført kontrakt.¹⁰⁴ Minste lengde på kontrakten for utenlandske borgere ble i 2022 redusert fra fem til ett år (føderal lov nr. 370-FZ av 24. september 2022 «Om endringer», artikkel 2, jf. lov om verneplikt og militærtjeneste art. 38.3(b)). Russiske menneske- rettsorganisasjoner har imidlertid rapportert at borgere fra blant annet Tadsjikistan og Usbekistan skal ha blitt tilbudt russisk statsborgerskap i bytte mot kun seks måneders tjeneste i «spesialoperasjonen».¹⁰⁵

4.5 Mobilisering

President Putin kunngjorde delvis mobilisering 21. september 2022.¹⁰⁶ Dekretet inneholder to bestemmelser av betydning for styrkestørrelsen. For det første plikter alle som per 21. september 2022 hadde et ansettelsesforhold i De væpnede styrkene (kontraktsoldater, offiserer) å fortsette i tjeneste på ubestemt tid (artikkel 4). Det gjøres unntak for soldater som i løpet av perioden faller for aldersgrensen, blir helsemessig uegnet til tjeneste eller dømmes til fengselsstraff (artikkel 5). Mobiliseringsordren gjelder inntil presidenten utsteder et nytt dekret som ugyldiggjør det.¹⁰⁷ At mange nå tvinges til å stå i tjeneste vil i seg selv bidra til å fylle opp strukturen, forutsatt at soldatene ikke blir alvorlig skadet eller dør.

For det andre åpner dekretet for at Forsvarsministeriet kan kalle inn borgere som står oppført i militærregisteret til tjeneste. Disse får formell status som kontraktsoldater. Også borgere som mobiliseres plikter å tjenestegjøre så lenge mobiliseringsordren er gyldig. Dekretets artikkel 7 fastslår sannsynligvis hvor mange borgere som kan mobiliseres, men dette punktet er ikke offentliggjort. Ifølge russiske myndigheter ble det mobilisert 300 000 borgere på senhøsten 2022.¹⁰⁸ Tallet inkluderer trolig borgere som hadde vervet seg til «spesialoperasjonen» i løpet av dens første syv måneder, inkludert rundt 34 000 frivillige som skal ha meldt seg til tjeneste i løpet av våren og sommeren 2022.¹⁰⁹ Etter kunngjøringen av mobilisering i september 2022, ble de frivillige bataljonene formelt underlagt Forsvarsministeriet og innordnet i De væpnede

¹⁰³ Gevorg Mirzajan og Viktor Sokirko, «Kakije inostrantsy pojdu sluzjit v rossijskouju armiju», *Vzgljad*, 22. november 2022, hentet 22. mars 2023 fra <https://vz.ru/society/2022/11/15/1186860.html>.

¹⁰⁴ Mirzajan og Sokirko, «Kakije inostrantsy pojdu sluzjit v rossijskouju armiju».

¹⁰⁵ Colleen Wood og Sher Khashimov, «Central Asians in Russia pressured to joining Moscow's fight in Ukraine», *The Moscow Times*, 17. mars 2022, hentet 30. mars 2023 fra <https://www.themoscowtimes.com/2022/03/17/central-asians-in-russia-pressured-to-join-moscows-fight-in-ukraine-a76957>.

¹⁰⁶ Presidentdekret, «Ob objavlenii tsjastitsjnoj mobilizatsii v Rossijskoj Federatsii», 2022, nr. 647 av 21. september, hentet 11. april 2023 fra <http://publication.pravo.gov.ru/Document/View/0001202209210001>.

¹⁰⁷ Pravo.ru, «Konets mobilizatsii: nuzjen li ukaz prezidenta», 1. november 2022, hentet 11. april 2023 fra <https://pravo.ru/story/243676/>.

¹⁰⁸ RBC, «Putin nazval tsjislo mobilizovannykh v Rossii», 4. november 2022, hentet 11. april 2023 fra <https://www.rbc.ru/politics/04/11/2022/6364f6ce9a79478590d13dfd>.

¹⁰⁹ Institute for the Study of War, «Russian volunteer units and battalions», 16. juli 2022, hentet 11. april 2023 fra <https://www.understandingwar.org/backgrounder/russian-volunteer-units-and-battalions>.

styrkene og også de «frivillige» soldatene fikk formell status som kontraktsoldater.¹¹⁰ Russland har også mobilisert borgere fra de okkuperte territoriene. De lokale styresmaktene i DNR og LNR skal ha kunngjort generell mobilisering og innført utreiseforbud for menn i aldersgruppen 18–55 allerede 19. februar 2022.¹¹¹ Rundt 140 000 personer skal ha blitt mobilisert i de russisk-kontrollerte områdene i Donbas løpet av krigens første fire måneder.¹¹²

Hvis vi legger de mobiliserte soldatene til styrkestrukturen før februar 2022, får vi en styrke på cirka 1,2 millioner hvorav rundt 950 000 er kontraktsoldater eller offiserer. For å kunne få et reelt bilde av hvordan mobiliseringsordren har påvirket styrkestørrelsen, må vi imidlertid trekke fra tap. De russiske styrkene har utvilsomt lidd store tap i Ukraina, men de nøyaktige tapstallene er svært usikre. Russiske myndigheter har stort sett unnlatt å kommentere egne tapstall. Tallene som gjengis i den offentlige debatten kommer direkte eller indirekte fra den ukrainske generalstaben. De anslø at Russland i perioden 24. februar 2022 t.o.m. 23 februar 2023 hadde 146 820 falne soldater.¹¹³ I tillegg til at de ukrainske tallene kan være oppblåste, antar vi at de ikke er begrenset til soldater fra Russlands væpnede styrker, men også inkluderer soldater fra ulike enheter i Nasjonalgarden, styrkene til LNR og DNR, Wagner-gruppen og fremmedkrigere som har kjempet på russisk side. Opplysninger om dødsfall samlet inn av BBC indikerer at inntil 10 prosent av de falne er offiserer.¹¹⁴

Legger vi de ukrainske tapsestimatene til grunn, hadde Russland ved inngangen til 2023 anslagsvis 1 050 000 soldater. Det tilsvarer antall stillinger i strukturen før januar 2023, men er rundt 150 000 flere soldater enn vi antar at Russland hadde i 2021. Ettersom alle som mobiliseres får status som kontraktsoldater, er kontraktandelen også midlertidig høyere enn tidligere. Forsvarsministeriet har sagt at de primært ønsker å kalle inn borgere med tidligere erfaring fra militære operasjoner.¹¹⁵ Det fremgår imidlertid av lov om militærtjeneste at alle som står oppført i militærregisteret kan bli mobilisert, uavhengig av hvorvidt de har tidligere erfaring eller ei. Også borgere som ikke har avtjent førstegangstjeneste kan kalles inn dersom de omfattes av verneplikten. Det vil derfor kunne være store variasjoner i de nye «kontraktsoldatenes» erfaring og kompetanse.

Så lenge mobiliseringsordren er gyldig kan lokale mobiliseringskontor fortsette å kalle inn borgere til militærtjeneste. Dette kan skje uten at det kommer noen ny offentlig kunngjøring fra presidenten. Russiske regionale medier rapporterte i mars 2023 at Forsvarsministeriet

¹¹⁰ Statsdumaen, «Zakondatelno zakreplen status dobrovoltsjeskikh formirovanii», 27. oktober 2022, hentet 22. mars 2023 fra <http://duma.gov.ru/news/55614/>.

¹¹¹ Donetskoye agentsvo novostej, «Narodnyj Sovet DNR utverdil prvedenije mobilizatsii v Respublike»; Luganskij informatsionnyj tsentr «Glava LNR ustanovil zapret na vyezd iz Respubliki muzjtsjin v vozraste ot 18 do 55 let».

¹¹² Meduza, «Zjizn zdes katitsja v khrenovuju storonu».

¹¹³ General Staff of the Armed Forces of Ukraine, «The total combat losses of the enemy from 24.02.22 to 24.02.23», 24. februar 2022, hentet 7. mars 2023 fra <https://www.mil.gov.ua/en/news/2023/02/24/the-total-combat-losses-of-the-enemy-from-24-02-22-to-24-02-23/>.

¹¹⁴ Olga Ivsjina, «Snova bolsjoj prirost: tsjo izvestno opoterjakh Rossii v Ukraine k martu», BBC, 3. mars, 2022, hentet 7. mars 2023 fra <https://www.bbc.com/russian/features-64840229>.

¹¹⁵ Se f.eks. Interfaks, «Kto popadajet pod tsjastitsjnuju mobilizatsiju», 21. september 2022, hentet 16. april 2023 fra <https://ria.ru/20220921/mobilizatsiya-1818474003.html>.

planlegger å mobilisere ytterligere 400 000 borgere i løpet av våren og sommeren.¹¹⁶ Dersom planene blir iverksatt vil Russland kunne ha en styrke på om lag 1,2 millioner hvorav 521 000 kontraktsoldater innen utgangen av året selv med vedvarende høye tapstall. De demografiske og sosioøkonomiske forholdene ligger imidlertid ikke til rette for å videreutvikle og øke denne styrken de kommende årene. Særlig synes det vanskelig å holde på et så høyt antall kontraktsoldater når mobiliseringsvedtaket en dag oppheves. God lønn kan muligens friste borgere til å bli i stillingene en tid, men det er lite sannsynlig at russiske myndigheter vil ha midler og betalingsvilje til å opprettholde dagens historisk svært høye lønnsnivå når krigen i Ukraina en dag tar slutt.

Alternativt vil det være mulig å øke antallet soldater dersom Russland i løpet av de kommende årene skulle lykkes med å annektere større deler av Ukraina og ved hjelp av pressmidler innlemme ytterligere deler av den ukrainske befolkningen i egen styrkestruktur. Det er også mulig å se for seg en tettere militær allianse med Belarus som i fremtiden vil kunne innebærer at belarusiske borgere avtjener verneplikt i russiske militære avdelinger.

¹¹⁶ Ura.ru, «Ura.ru: glavam rossijskikh regionov razoslali kvoty na nabor 400 000 novykh kontraktnikov v vojska», 10. mars 2023, hentet 16. mars 2023 fra <https://vot-tak.tv/novosti/10-03-2023-nabor-kontraktnikov-minoborony>.

5 Konklusjon

Sett i lys av bemanningssituasjonen i De væpnede styrkene de siste ti årene, fremstår Russlands planer om å øke den aktive styrken med mer enn 500 000 soldater innen 2026 som lite realistiske. Interessen for offisersutdanning har vært liten og De væpnede styrkene har ikke lyktes med å rekruttere og holde på ønsket antall kontraktsoldater. Som følge av bemanningsutfordringene anslår vi at 10 prosent av de militære stillingene i De væpnede styrkene var ubesatte i 2021.

Dersom De væpnede styrkene skal nå målet om en aktiv styrke på 1,5 millioner soldater hvorav 695 000 kontraktsoldater i 2026, må flere borgere vise interesse for militærtjeneste enn det som har vært tilfelle de siste ti årene. I tillegg er det behov for at ståtiden til kontraktsoldatene forlenges. Denne utfordringen er midlertidig løst gjennom mobiliseringsvedtaket og økte lønnssetser, men verken påbud om å bli i tjeneste yrkeslivet ut eller dagens lønnssetser fremstår bærekraftige over tid. Selv om de vernepliktige årskullene vil øke frem mot 2030, vil andelen av befolkningen i aldersgruppen 18–40 år fortsette å synke de neste 10–15 årene noe som trolig vil øke De væpnede styrkenes konkurranse om arbeidskraften.

Utover krigens gang, vil tre faktorer ha særlig betydning for utviklingen av styrkestørrelsen fremover: For det første vil det være avgjørende hvor lenge mobiliseringsordren blir opprettholdt. Så lenge mobiliseringsordren gjelder er det mulig at Russland kan nå den uttalte ambisjonen om 521 000 kontraktsoldater innen utgangen av 2023 i tillegg til en vesentlig økning i antallet offiserer. Stor etterspørsel etter arbeidskraft i samfunnet generelt tilsier likevel at det liten sannsynlighet for at flertallet av de mobiliserte vil velge å bli i tjeneste når mobiliseringsordren oppheves og lønnsnivået mest sannsynlig normaliseres.

For det andre vil det være av avgjørende betydning for styrkestørrelsen hvor stor andel av de vernepliktige som kalles inn til militærtjeneste de neste årene og interessen for *alternativniki*-modellen. For at Russland skal lykkes med å øke styrkestørrelsen på sikt, vil man trolig igjen måtte begynne å kalle inn en større andel av årskullene til førstegangstjeneste, slik det var tilfelle i sovjetperioden. Økning i størrelsen på de vernepliktige årskullene sammen med en strengere praktisering av verneplikt vil i årene 2026–2030 muliggjøre en faktisk økning i styrken. Ved å kalle inn 60 prosent av det vernepliktige årskullet i 2026 og la 20 prosent tjenestegjøre på to-årskontrakt vil Russland i 2026 kunne oppnå en styrke på rundt 340 000 vernepliktige og 550 000 kontraktsoldater. Den totale styrken vil dermed kunne utgjøre 1,1–1,3 millioner, avhengig av hvorvidt man også lykkes med å øke antallet offiserer. Selv om en strengere håndheving av verneplikt i seg selv neppe vil være tilstrekkelig til å oppnå en styrke på 1,5 millioner, vil styrken, med tiltakene beskrevet over, kunne være 30–40 prosent større enn i 2021.

I rapporten har vi forutsatt at Russland planlegger å bemanne styrkestrukturen hovedsakelig med egne borgere samt borgere fra de okkuperte områdene på Krym.¹¹⁷ En tredje faktor som vil

¹¹⁷ Slik praksis har vært siden 2014.

kunne ha stor betydning for styrkestørrelsen er hvorvidt Russland de kommende årene vil innlemme også andre grupper av utenlandske borgere i De væpnede styrkene for eksempel borgere fra andre deler av okkupert ukrainsk territorium eller fra Belarus.

En hovedårsak til bemanningsutfordringene Russlands væpnede styrker har stått overfor de siste ti årene er at ambisjonen ikke står i forhold til landets demografiske forutsetninger. For å fylle strukturen har Russland siden 2012 redusert krav til forhåndskunnskaper og opplæring for alle grupper av yrkessoldater. Store tap i den pågående krigen i Ukraina i kombinasjon med økt styrkeambisjon tilsier at behovet for å få mennesker raskt inn i nye stillinger neppe vil være mindre de kommende årene. Dette taler for at løsninger som 30-dagers intensivopplæring av kontraktssoldater, seks måneders intensivkurs for løytnanter og toårig betalt førstegangstjeneste vil bli videreført.

A Lover og dekretter som fastsetter styrkestørrelsen

Antallet stillinger i De væpnede styrkene er siden 1996 blitt fastsatt ved presidentdekret. Styrkeambisjonen påvirkes både av trusselbildet og politiske ambisjoner.¹¹⁸ Tabell A.1 gir en oversikt over utstedte dekret t.o.m. mars 2023.

Tabell- A.1 Presidentdekretter som fastsetter styrkestørrelsen, 1997–2022. Årstall og antall militære stillinger er markert i grått.

Utstedt		Iverksatt		Antall stillinger		Utsteder	Tittel
Årstall	Dag	Årstall	Dag	Militære	Totalt		
1997	16.jul	1999	01.jan	1 200 000	n.a.	B. Jeltsin	"О первоочередных мерах по реформированию Вооруженных Сил Российской Федерации и совершенствованию их структуры"
2001	24.mar	2006	01.jan	1 000 000	n.a.	V. Putin	"Об обеспечении строительства и развития Вооруженных сил Российской Федерации, совершенствовании их структуры"
2005	28.nov	2006	01.jan	1 134 800	2 020 500	V. Putin	Nr. 1372s "О штатной численности Вооруженных сил Российской Федерации"
2008	01.jan	2008	01.jan	uendret	2 019 629	V. Putin	Nr.1 "О штатной численности Вооруженных сил Российской Федерации"
2008	29.des			1 000 000	1 884 829	D. Medvedev	Nr. 1878 "О некоторых вопросах Вооруженных сил Российской Федерации"
2016	08.jul			uendret	1 885 371	V. Putin	Nr. 329 "О штатной численности Вооруженных сил РФ"
2017	28.mar	2017	01.jul	1 013 628	1 903 051	V. Putin	Nr. 127 "О внесении изменения в Указ Президента Российской Федерации от 8 июля 2016 г. N 329 "
2017	17.nov	2018	01.jan	uendret	1 902 758	V. Putin	Nr. 555 "Об установлении штатной численности Вооруженных сил Российской Федерации"
2022	25.aug	2023	01.jan	1 150 628	2 039 758	V. Putin	Nr. 575 "Об установлении штатной численности Вооруженных сил Российской Федерации"

Russland har allmenn verneplikt (Grunnloven, artikkel 59). Hvem som plikter å gjennomføre militærtjeneste og hvilke bestemmelser som gjelder for vernepliktige og yrkesmilitære er nedfelt i lov om forsvar (føderal lov nr. 61-FZ av 31. mai 1996¹¹⁹) og lov om verneplikt og

¹¹⁸ Se Bettina Renz, *Russia's military revival* (Cambridge: Polity, 2018), s. 68–69.

¹¹⁹ Ру. Федеральный закон "Об обороне" от 31.05.1996 N 61-ФЗ. Lovteksten med endringer var per 31. mars 2023 tilgjengelig fra http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_10591/.

militærtjeneste (føderal lov nr. 53-FZ av 28. mai 1998¹²⁰). Hvor mange vernepliktige som kalles inn til militærtjeneste i fredstid fastsettes ved presidentdekret to ganger i året.

Mobilisering av borgere til militærtjeneste ved «aggresjon eller direkte trussel om aggresjon mot Den russiske føderasjonen eller utbrudd av væpnet konflikt rettet mot Den russiske føderasjonen» (lov om forsvar, artikkel 4.2.4) er regulert av lov om mobilisering (føderal lov nr. 31-FZ av 26. februar 1997¹²¹). Det er presidenten som, gjennom dekret, fastsetter målet og de overordnede rammene for mobiliseringen (lov om mobilisering, artikkel 4). Dekretet utstedt 21. september 2022 (presidentdekret nr. 647 «Om kunngjøring av delvis mobilisering i Den russiske føderasjon»¹²²) er første og hittil eneste gang Russland har kunngjort mobilisering.

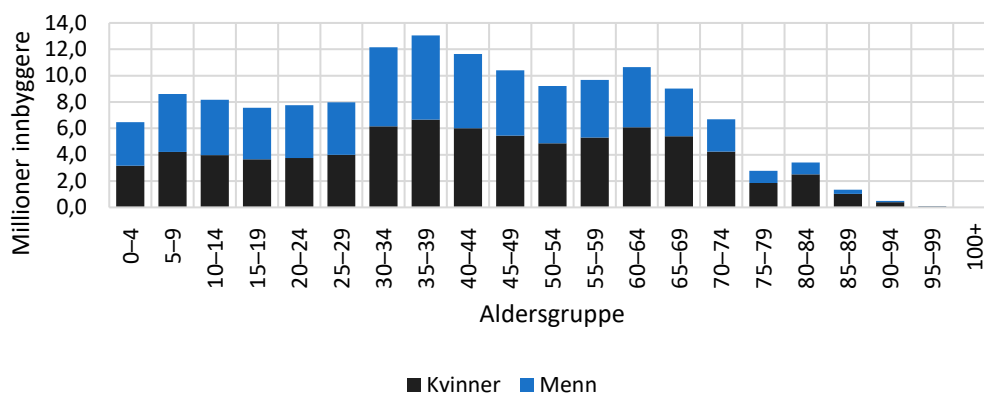
¹²⁰ Ru. Федеральный закон "О воинской обязанности и военной службе" от 28.03.1998 N 53-ФЗ. Lovteksten med endringer var per 31. mars 2023 tilgjengelig fra http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_18260/.

¹²¹ Ru. Федеральный закон "О мобилизационной подготовке и мобилизации в Российской Федерации" от 26.02.1997 N 31-ФЗ. Lovteksten med endringer var per 31. mars 2023 tilgjengelig fra http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_13454/.

¹²² Ru. Указ N 647 от 21.11.2022 «Об объявлении частичной мобилизации в Российской Федерации». Dekretet var per 31. mars 2023 tilgjengelig fra <http://kremlin.ru/events/president/news/69391>.

B Demografiske rammebetingelser for utvikling av militærmakten

Figur B.1 viser Russlands befolkning i henhold til folkeopptellingen i 2020 fordelt på aldersgrupper og kjønn. Antall russiske menn født etter 1994 er spesifisert i tabell B.1.

Figur- B.1 Russlands befolkning fordelt på aldersgrupper og kjønn. Kilde: Rosstat¹²³

Tabell- B.1 Antall russiske menn født i årene 1994–2015.¹²⁴ Kolonnen merket alder viser oppnådd alder ved utgangen av 2023. Årskullene som antas å utgjøre flertallet av de som avtjener førstegangstjeneste i 2023 (kalt inn høsten 2022 eller i løpet av 2023) er merket i grått. 2021 er siste år i databasen.

Alder	Fødselsår	Antall	Alder	Fødselsår	Antall	Alder	Fødselsår	Antall
29	1994	818 772	19	2004	772 490	9	2014	998 453
28	1995	778 780	18	2005	766 559	8	2015	996 765
27	1996	729 239	17	2006	766 970	7	2016	969 148
26	1997	673 639	16	2007	832 896	6	2017	867 833
25	1998	698 952	15	2008	878 388	5	2018	826 415
24	1999	672 146	14	2009	884 517	4	2019	760 614
23	2000	714 115	13	2010	874 418	3	2020	736 767
22	2001	690 830	12	2011	938 880	2	2021	717 242
21	2002	733 223	11	2012	992 942			
20	2003	756 624	10	2013	987 945			

¹²³ Rosstat, «Naselenije po vozrastu i pole», 2020, hentet 23. mars 2023 fra <https://rosstat.gov.ru/folder/56580>.

¹²⁴ Rosstat, «Tsjislennost naselenija Rossijskoj Federatsii po polu i vozrastu».

C Krav til ansiennitet for russiske militære grader

I Russland tildeles sersjant, fenriker og offiserer opp til oberstløytnantsnivå grader basert på ansiennitet som gjengitt i tabell C.1 (presidentforordning nr. 1237 av 16. september 1999, artikkel 22.2 ¹²⁵). Ansiennitet opptjenes gjennom nivågivende militær utdanning eller tjeneste. For å tildeles grader over oberstløytnantsnivå må en offiser ha hatt sin nåværende grad i minst to år og ha tjenestegjort i sin nåværende stilling i minimum ett år (artikkel 22.3).

Tabell- C.1 Krav til ansiennitet for ulike russiske offisersgrader.

Grad	Ansiennitet (min.)
Sersjant	1-3 år
Fenrik	3 år
Løytnant	2-3 år
Kaptein	4 år
Major	4 år
Oberstløytnant	5 år

¹²⁵ Ru. Указ Президента РФ от 16 сентября 1999 г. N 1237 "Вопросы прохождения военной службы" (с изменениями и дополнениями). Lovteksten var per 16. april 2023 tilgjengelig fra <https://base.garant.ru/180912/>.

Referanser

- Andresen, Rolf-Inge Vogt. *Conscription in the new Russian Army*. FFI-rapport 2010/00029. Kjeller: Forsvarets forskningsinstitutt, 2010.
<https://ffipublikasjoner.archive.knowledgearc.net/bitstream/handle/20.500.12242/1507/10-00029.pdf>.
- Arnamax, «Bolsje tsjem spetsnaz: sily spetsialnykh operatsii Rossii». 12. mars 2019. Hentet 16. april 2023 fra https://dzen.ru/media/id/5c85d4734764a600b4ab2e64/bolshe-chem-specnaz-sily-specialnyh-operacii-rossii-5c877e59ad1ffd00b3d45381?utm_referer=ru.wikipedia.org.
- Bajev, Aleksej og Natalja Saveljova. «Kadram – osoboje vnimanije». *Uralskije vojennyje vesti*, 17. september 2021. Hentet 16. april 2023 fra <https://dlib.eastview.com/browse/doc/70117473>.
- Brodina, Natalja. «Aty-baty, my – soldaty». *Vejennyj vestnik Juga Rossii*, 31. mai, 2021. Hentet 16. april 2023 fra <https://dlib.eastview.com/browse/doc/68527707>.
- Bruusgaard, Kristin Ven og Rolf-Inge Vogt Andresen. *Permanent readiness units in the Russian Armed Forces*. FFI-rapport 2009/00605. Kjeller: Forsvarets forskningsinstitutt, 2009.
<https://www.ffi.no/publikasjoner/arkiv/permanent-readiness-units-in-the-russian-armed-forces>.
- CAST. «O tsjislenosti Vooruzjionnykh Sil Rossii». 13. desember 2015. Hentet 9. mars 2023 fra <https://bmpd.livejournal.com/1623845.html>.
- CNN. «Roughly 75prosent of Russian conventional forces deployed against Ukraine, US official says». 2. februar 2022. Hentet 28. februar 2022 fra https://edition.cnn.com/europe/live-news/ukraine-russia-news-02-20-22-intl/h_a75912013e1a5572ef733fd4a7167d48.
- Daalder, Ivo m.fl. *Preserving Ukraine's Independence, resisting Russian Aggression*. Washington D.C.: Atlantic Council, Brookings Institution og The Chicago Council on Global Affairs. 2015. Hentet 23. mars 2023 fra https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/06/UkraineReport_February2015_FINAL.pdf.
- Donetskoje agentsvo novostej. «Narodnyj Sovet DNR utverdil prvedenije mobilizatsii v Respublike». 19. februar 2022. Hentet 7. mars 2023 fra <https://dan-news.ru/politics/narodnyj-sovet-dnr-utverdil-provedenie-mobilizacii-v-respublike/>.
- Falitsjev, Oleg. «Gorjatsjije totsjski nauki». *Vojenno-promysjlenyj kurer*, 27. mars 2018. Hentet 28. februar 2022 fra <https://vpk-news.ru/articles/41870>.
- Filtatjev, Pavel. *Zov*. Bergen: Vigmostad Bjørke, 2023.

-
- Fontanka.ru. «Sjojgu podstsjital, skolko zjensjtsjin sluzjat v rossijskoj armii.» 3. mars, 2020. Hentet 3. april 2023 fra <https://www.fontanka.ru/2020/03/03/69013447/>.
- Forsvarsministeriet. *Armija v tsifrakh 2020*. Moskva: Forsvarsministeriet, 2020. Hentet 3. april 2023 fra https://mil.ru/files/morf/2020-12-10_army_in_numbers_2020.pdf.
- _____ «Rossijskije vojska v 2020 godu popolnili 30 tysjatsj kontraktnikov». 2021. Hentet 29. april 2022 fra https://contract.mil.ru/sel_contract/news/more.htm?id=12334038@egNews.
- _____ «V 2022 godu vojenkomaty TsVO polutsjat elektronnuju sistemu dokumentooborota». 18. januar 2022. Hentet 11. april 2023 fra https://z.mil.ru/spec_mil_oper/news/more.htm?id=12404050@egNews.
- _____ «Vojennyje utsjjobnyje tsenry». 2022. Hentet 23. mars 2023 fra https://vuz.mil.ru/upload/site170/document_file/m4Nzi72UVk.pdf.
- _____ «Minister oborony Rossii provel sovesjtsjanije po voprosam uvelitsjenija tsjislennosti VS RF». 17. januar 2023. Hentet 3. mars 2023 fra https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12451669@egNews.
- _____ «Sluzjba po kontraktu. Denezjnoje dovolstvije». Oppdatert i april 2023. Hentet 17. april 2023 fra <https://службапоконтракту.рф/#uc-zw-2>.
- _____ «Informatsija dlja kandidata». Udatert. Hentet 11. april 2023 fra https://contract.mil.ru/enlistment_contract/info.htm.
- _____ «Kak mozjno stat ofitserom». Udatert. Hentet 23. mars 2023 fra <https://recrut.mil.ru/career/soldiering/qualification/officer.htm>.
- _____ «Podgotovka vojenoslužjasjtsjikh po kontraktu». Udatert. Hentet 29. april 2022 fra <https://recrut.mil.ru/career/soldiering/qualification/soldier.htm>.
- _____ «Vojenoslužjasjtsjim po kontraktu». Udatert. Hentet 11. april 2023 fra https://contract.mil.ru/enlistment_contract/info/garant.htm.
- _____ «Uslovija prijema na voinskije dolzjnosti, podlezasjtsjije zamesjtsjeniju soldatami, matrosami, serzjantami i strasjinami grazjdan zjenskogo pola». Udatert. Hentet 3. april 2023 fra <https://contract.mil.ru/career/soldiering/conditions/women.htm>.
- _____ «10 sjagov k postupleniju na vojennuju sluzjbu». Udatert. Hentet 29. april 2022 fra https://contract.mil.ru/enlistment_contract/info/10_steps.htm.
- Frans, Aleksandra. «Sjojgu nazval kolitsjestvo zjensjtsjin-vojennykh, utsjastvujusjtsjikh v spetsoperatsii». 7. mars 2023. Hentet 3. april 2023 fra <https://www.gazeta.ru/army/news/2023/03/07/19907635.shtml?updated>.

-
- Garleotti, Mark. «Spetsnaz: Operational Intelligence, Political Warfare, and Battlefield Role». Marshall Center Security Insight, nr. 46 (februar 2020). Hentet 16. april 2023 fra <https://www.marshallcenter.org/en/publications/security-insights/spetsnaz-operational-intelligence-political-warfare-and-battlefield-role-0>.
- Gavrilov, Jurij. «V Den Pobedy v 36 vojennykh vyzakh prosjjo vypusk ofitserov». *Rossijskaja gazeta*, 10. mai 2020. Hentet 24. mars 2023 fra <https://rg.ru/2020/05/10/v-den-pobedy-v-36-voennyh-vuzah-proshel-vypusk-oficerov.html>.
- Generalstaben. «Metoditsjeskije rekomendatsii po vedeniju voinskogo utsjjota v organizatsijakh». 11. juli 2017. Vedlegg 1 «Tablitsa vozrastov grazdan». Hentet 20. april 2023 fra https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_280231/.
- General Staff of the Armed Forces of Ukraine. «The total combat losses of the enemy from 24.02.22 to 24.02.23». 24. februar 2022. Hentet 7. mars 2023 fra <https://www.mil.gov.ua/en/news/2023/02/24/the-total-combat-losses-of-the-enemy-from-24-02-22-to-24-02-23/>.
- _____ «Situation update as of 6 p.m. March 4, 2023». 4. mars 2023. Hentet 5. mars 2023 fra <https://www.facebook.com/100069092624537/posts/542300838082999/>.
- Hakvåg, Una. *Rekruttering til Russlands væpnede styrker*. FFI-rapport 2015/02365. Kjeller: Forsvarets forskningsinstitutt, 2016. <https://ffipublikasjoner.archive.knowledgearc.net/bitstream/handle/20.500.12242/1223/15-02365.pdf>.
- _____ «Bruker Russland vernepliktige i Ukraina?». 11. mars 2022. Hentet 21. april 2023 fra <https://www.ffi.no/aktuelt/blogg/bruker-russland-vernepliktige-i-ukraina>.
- _____ *Den nye russiske hærreserven*. FFI eksterntnotat 22/00978. Kjeller: Forsvarets forskningsinstitutt, 2021. <https://ffipublikasjoner.archive.knowledgearc.net/bitstream/handle/20.500.12242/3019/22-00978.pdf>.
- Hellum, Nina. *Endringer i det russiske offiserskorpset: trender og utfordringer i lys av Serdjukov-reformen*. FFI-rapport 2012/01482. Kjeller: Forsvarets forskningsinstitutt, 2012. <https://www.ffi.no/publikasjoner/arki/endringer-i-det-russiske-offiserskorpset-trender-og-utfordringer-i-lys-av-serdjukov-reformen>.
- IISS. *The Military Balance 2022*. London: The International Institute for Strategic Studies, 2022.
- Institute for the Study of War. «Russian volunteer units and battalions». 16. juli 2022. Hentet 11. april 2023 fra <https://www.understandingwar.org/backgrounder/russian-volunteer-units-and-battalions>.

-
- Interfaks. «Kto popadajet pod tsjastitsjnuju mobilizatsiju». 21. september 2022. Hentet 16. april 2023 fra <https://ria.ru/20220921/mobilizatsiya-1818474003.html>.
- _____ «Putin odobril predlozjenija po reformirovaniju Vooruzjonnykh sil RF». 21. desember 2022. Hentet 4. mars 2023 fra <https://www.interfax.ru/russia/878052>.
- _____ «Tsjslennost Vooruzjonnykh sil RF predlozjeno uvelitsji do 1,5 mln vojenno-sluzjasjtsjikh». 21. desember 2022. Hentet 4. mars 2023 fra <https://www.interfax.ru/russia/878044>.
- _____ «V RF namereny sozdat tri novye divizii, v tom tsjisle v Khersonskoj i Zaporozjskoj oblastjakh». 21. desember 2022. Hentet 4. mars 2023 fra <https://www.interfax.ru/russia/878051>.
- Ivsjina, Olga. «Snova bolsjoj prirost: tsjo izvestno opoterjakh Rossii v Ukraine k martu». BBC, 3. mars, 2022. Hentet 7. mars 2023 fra <https://www.bbc.com/russian/features-64840229>.
- Izotov, Ilja. «V Krymu natsjalsja pervyj rossijskij prizyv v armiju». *Rossijskaja gazeta*, 1. april 2015. Hentet 21. mars 2023 fra <https://rg.ru/2015/04/01/reg-kfo/prizyv-anons.html>.
- Kapsjtyk, Olga. «Zavojovannaja planka professionalizma». *Suvorovskij natisk*, 29. januar, 2021. Hentet 16. april 2023 fra <https://dlib.eastview.com/browse/doc/64711820>.
- Karnozov, Vladimir. «Prezident uvelitsjil tsjslennost Vooruzjonnykh sil Rossii». *Nezavisimoje vojennoje obozrenije*, 1. september 2022. Hentet 9. mars 2023 fra https://nvo.ng.ru/realty/2022-09-01/1_1204_president.html.
- Kjellén, Jonas og Nils Dahlqvist med Per Wikstöm. «Russia's Armed Forces in 2019». I Fredrik Westerlund og Susanne Oxenstierna (red.) *Russian military capability in a ten-year perspective – 2019*. FOI-R—4758—SE. Stockholm: FOI, 2019. <https://www.foi.se/rest-api/report/FOI-R--4758--SE>.
- Kretsul, Roman. «Vsjo tsjasjtsje ot sluzjby osvobodzjajut iz-za slabogo zrenija». *Izvestija*, 5. april, 2021. Hentet 16. april 2023 fra <https://dlib.eastview.com/browse/doc/74273550>.
- Kruglov, Aleksandr og Bogdan Stepovoj. «Lejtenantov obutsjat po-bystromu». *Izvestija*, 11. oktober 2018. Hentet 23. mars 2023 fra <https://iz.ru/730225/aleksandr-kruglov-bogdan-stepovoi/leitenantov-obuchat-po-bystromu>.
- Luganskij informatsionnyj tsentr. «Glava LNR ustanovil zapret na vyezd iz Republiki muzjtsjin v vozraste ot 18 do 55 let». 19. februar 2022. Hentet 7. mars 2023 fra <https://lug-info.com/news/glava-lnr-ustanovil-zapret-na-vyezd-iz-respubliki-muzhchin-v-vozhaste-ot-18-do-55>.
- Luzin, Pavel. «Russia's crisis of restoring manpower». *Eurasia Daily Monitor*, 20, nr. 46 (2023), <https://jamestown.org/program/russias-crisis-of-restoring-manpower/>.

-
- Meduza. «Zjizn zdes katitsja v khrenovuju storonu». 6. juni 2022. Hentet 7. mars 2023 fra <https://meduza.io/feature/2022/07/06/zhizn-zdes-katitsya-v-hrenovuyu-storonu>.
- Medvedev, Mikhail. «Kontraktizatsiia». *Voennyi vestnik Iuga Rossii*, 26. juli 2021. Hentet 16. april 2023 fra <https://dlib.eastview.com/browse/doc/69258695>.
- Mirzajan, Gevorg og Viktor Sokirko. «Kakije inostrantsy pojdu sluzhit v rossijskouju armiju». *Vzgljad*, 22. november 2022. Hentet 22. mars 2023 fra <https://vz.ru/society/2022/11/15/1186860.html>.
- Nikolskij, Aleksej. «Minoborony objavilo ob uvelitsjenii tsjislennosti armii do 1,5 mln tsjelovek». *Vedomosti*, 22. desember 2022. Hentet 24. mars 2023 fra <https://www.vedomosti.ru/politics/articles/2022/12/22/956473-minoboroni-obyavilo-ob-uvelichenii-chislennosti-armii>.
- Pravo.ru. «Konets mobilizatsii: nuzjen li ukaz prezidenta». 1. november 2022. Hentet 11. april 2023 fra <https://pravo.ru/story/243676/>.
- Presidentdekret. «O dalnejsjem soversjenstvovanii vojennoj sluzjbu v Rossijskoj Federatsii». 2012. Nr. 604 av 7. mai. Hentet 13. april 2023 fra <https://base.garant.ru/70170936/>.
- _____ «Ob ustanovlenii sjtatnoj tsjislennosti Vooruzjonnykh Sil Rossijskoj Federatsii». 2022. Nr. 575 av 25. august. Hentet 5. mars 2023 fra <http://www.kremlin.ru/acts/bank/48266>.
- _____ «Ob objavlenii tsjastitsjnoj mobilizatsii v Rossijskoj Federatsii». 2022. Nr. 647 av 21. september. Hentet 11. april 2023 fra <http://publication.pravo.gov.ru/Document/View/0001202209210001>.
- Radin, Andrew m.fl. *The Future of the Russian Military*, Santa Monica, CA: RAND. 2019. https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR3099.html.
- RBC. «Putin nazval tsjislo mobilizovannykh v Rossii». 4. november 2022. Hentet 11. april 2023 fra <https://www.rbc.ru/politics/04/11/2022/6364f6ce9a79478590d13dfd>.
- Regjeringsresolusjon. «Ob utverzjenii Polozjenija o voinskom utsjjote». 2006 (2021). Vedlegg 1 til nr. 719 av 27. november 2006 (med endringer per 14. oktober 2021). Hentet 31. mars 2023 fra http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_64215/8f530664137cbe7a969fda2e528edff78c319c48/#dst100200
- Renz, Bettina. *Russia's military revival*. Cambridge: Polity. 2018.
- Ria Novosti. «V Minoborony rasskazali, skolko vypusnikov vojennykh vysov nyzhno armii». 23. mai 2012. Hentet 24. mars 2023 fra <https://ria.ru/20120523/655876063.html>.
- _____ «Zjensjtsjiny v Vooruzjonnykh silakh Rossii: otsjarovatel'naja armija». 8. mars 2018. Hentet 3. april 2023 fra <https://ria.ru/20180308/1515997849.html>.

-
-
- _____ «V sostav VS Rossii vosjli armajskije korpusa DNR i LNR». 31. desember 2022. Hentet 7. mars 2023 fra <https://ria.ru/20221231/korpusa-1842655719.html>.
- Rosstat. «Naselenije po vozrastu i pole». 2020. Hentet 23. mars 2023 fra <https://rosstat.gov.ru/folder/56580>.
- _____ «Tsjslennost naselenija Rossijskoj Federatsii po polu i vozrastu». 2022. Hentet 11. januar 2022 fra <https://rosstat.gov.ru/compendium/document/13284>.
- _____ *Trud i zanjatnost v Rossii*. 2022. Hentet 11. april 2023 fra https://rosstat.gov.ru/storage/mediabank/Trud_2021.pdf.
- _____ «Trudovyje resursy, zanjatnost i bezrobotitsa». 2023. Hentet 13. april 2023 fra https://rosstat.gov.ru/labour_force.
- Russlands president. «Zasedanije kollegii MInisterstva oboronu». 18. desember 2018. Hentet 13. april 2023 fra <http://kremlin.ru/events/president/news/59431>.
- Sjaipova, Marija. «Dva protiv odnogo: V Rossii obsuzhdajut uvelitsjenije sroka sluzjby v armii». *Izvestija*, 3. november 2022. Hentet 13. april 2023 fra <https://iz.ru/1420571/mariia-shaipova/dva-protiv-odnogo-v-rossii-obsuzhdaiut-uvelichenie-sroka-sluzhby-v-armii>.
- Sportvoin.ru. «Rabota v Sirii po kontraktu». 2022. Hentet 2. mai 2022 fra https://sportvoin.ru/kontrakt/rabota-v-sirii-po-kontraktu?utm_referrer=httpsprosent3Aprosent2Fprosent2Fwww.google.comprosent2F.
- Statsdumaen. «Ratifikirovany dogovory i prinjaty zakony o vkhozjdenii v sostav Rossii DNR, LNR, Zaporozjskoj i Khersonskoj oblasti». 3. oktober 2022. Hentet 11. april 2023 fra <http://duma.gov.ru/news/55407/>.
- _____ «Zakondatelno zakreplen status dobrovoltsjeskikh formirovanii». 27. oktober 2022. Hentet 22. mars 2023 fra <http://duma.gov.ru/news/55614/>.
- _____ «Prinjat zakon o tsifrovizatsii voinskogo utjsjota». 11. april 2023. Hentet 11. april 2023 fra <http://duma.gov.ru/news/56833/>.
- TASS. «Svysje 10. tys. Lejtenantov popolnjat rjady VS Rossii v 2021 godu». 19. juni 2021. Hentet 24. mars 2023 fra <https://tass.ru/armiya-i-opk/11694483>.
- _____ «Russian Army operates around 170 battalion tactical groups – defense chief». 10. august 2021. Hentet 22. mars 2023 fra <https://tass.com/defense/1324461>.
- _____ «Izmenenije prizyvnoego vozrasta i uvelitjsjenije armii. Putin i Sjojgu vystupili v Minoborony». 21. desember 2022. Hentet 16. mars 2023 fra <https://tass.ru/armiya-i-opk/16655079>.

-
- Ura.ru. «Ura.ru: glavam rossijskikh regionov razoslali kvoty na nabor 400 000 novykh kontraktnikov v vojska». 10. mars 2023. Hentet 16. mars 2023 fra <https://vot-tak.tv/novosti/10-03-2023-nabor-kontraktnikov-minoborony>.
- Vestre militærdistrikts pressebyrå. «V 2021 godu okolo 3 tys. grazhdan postupilo no voennyiu sluzhbu po kontraktu v podrazdeleniia obshevoiskovoi armii ZVO». 2. januar 2021. Hentet 29. april 2022 fra https://contract.mil.ru/sel_contract/news/more.htm?id=12401568@egNews.
- Visasam.ru. «Rabota i dostupnyje vakansii v Sirii». 27. april 2022. Hentet 2. mai 2022 fra <https://visasam.ru/emigration/rabota/rabota-v-sirii.html>.
- Vojenkom. «Izmeneniya v porjadke kontrolnogo meditsinskogo obsledovaniya prizyvnikov». 13. februar 2021. Hentet 10. juni 2022 fra <https://www.voenkoma.net/izmeneniya-v-poryadke-kontrolnogo-mediczinskogo-obsledovaniya-prizyvniko/>.
- _____ «V DNR i LNR natsjalsja pervyj prizyv». 2. mars 2021. Hentet 10. juni 2022 fra <https://www.voenkoma.net/v-dnr-i-lnr-nachalsya-pervyj-prizyv/>.
- Vorozhejkin, Vjatsjeslav. «Vypusknik vuza i serzjant zapasa. Kak rabotajut vojennyje kafedry v Rossii v 2022 godu». 9. august 2022. Hentet 24. mars 2023 fra <https://gazeta.a42.ru/lenta/articles/142181-vypusknik-vuza-i-serzant-zapasa-kak-rabotayut-voennye-kafedry-v-rossii-v>.
- Wood, Colleen og Sher Khashimov. «Central Asians in Russia pressured to joining Moscow's fight in Ukraine». *The Moscow Times*, 17. mars 2022. Hentet 30. mars 2023 fra <https://www.themoscowtimes.com/2022/03/17/central-asians-in-russia-pressured-to-join-moscows-fight-in-ukraine-a76957>.
- World Bank. «Population, total [in 2021]». 2022. Hentet 18. april 2023 fra <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL>
- Østre militærdistrikts pressebyrå. «Boleje 6,5 tysjatsj tsjelovek s natsjala tekusjtsjogo goda izjavili zjelanije sluzjit po kontraktu v Vostotsjnom vojennom okruge». 24. juli 2021. Hentet 29. april 2022 fra https://contract.mil.ru/sel_contract/news/more.htm?id=12373618@egNews.
- 19.rus.info. «Fabrika ofitserov vydala v etom godu 10 tysjatsj novykh kadrovykh vojennykh». 22. juni 2022. Hentet 24. mars 2023 fra <https://19rus.info/index.php/obshchestvo/item/155798-fabrika-ofitserov-vydala-v-etom-godu-10-tysyach-novykh-kadrovykh-voennykh>.

Om FFI

Forsvarets forskningsinstitutt ble etablert 11. april 1946. Instituttet er organisert som et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter underlagt Forsvarsdepartementet.

FFIs formål

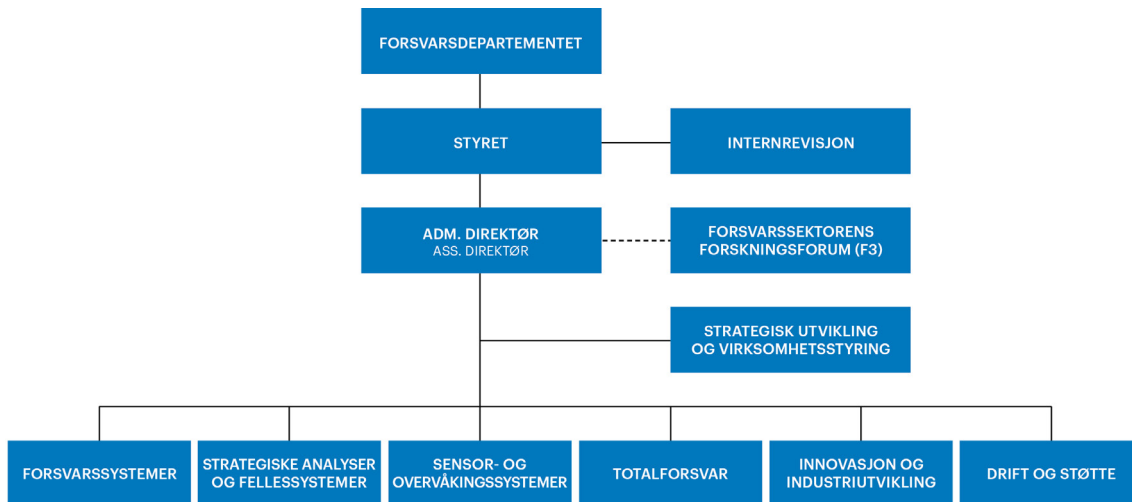
Forsvarets forskningsinstitutt er Forsvarets sentrale forskningsinstitusjon og har som formål å drive forskning og utvikling for Forsvarets behov. Videre er FFI rådgiver overfor Forsvarets strategiske ledelse. Spesielt skal instituttet følge opp trekk ved vitenskapelig og militærteknisk utvikling som kan påvirke forutsetningene for sikkerhetspolitikken eller forsvarsplanleggingen.

FFIs visjon

FFI gjør kunnskap og ideer til et effektivt forsvar.

FFIs verdier

Skapende, drivende, vidsynt og ansvarlig.

Forsvarets forskningsinstitutt (FFI)
Postboks 25
2027 Kjeller

Besøksadresse:
Kjeller: Instituttveien 20, Kjeller
Horten: Nedre vei 16, Karljohansvern, Horten

Telefon: 91 50 30 03
E-post: post@ffi.no
ffi.no

Norwegian Defence Research Establishment (FFI)
PO box 25
NO-2027 Kjeller
NORWAY

Visitor address:
Kjeller: Instituttveien 20, Kjeller
Horten: Nedre vei 16, Karljohansvern, Horten

Telephone: +47 91 50 30 03
E-mail: post@ffi.no
ffi.no/en